

GLASNIK

DELOVNE SKUPNOSTI ■ INDUSTRIJSKEGA MONTAŽNEGA PODJETJA ■ LJUBLJANA

1. SEPTEMBER 1971

LETO V.

ŠTEVILKA 9

V TEN PRI SERIJSKIH IZDELKIH JAKEGA TOKA

NOVE KONSTRUKCIJE IN BOLJŠA TEHNOLOGIJA

V Tovarni elektronaprav poteka proizvodnja serijskih izdelkov jakega toka nekako v senci burnega dogajanja in peripetij, ki so stalen, spremljajoč pojav pri nastajanju izdelkov individualnega značaja. Čeprav sodelujejo izdelki serijske proizvodnje v skupni realizaciji jakega toka „samo“ s približno 40 %, znaša to v letošnjih planskih zadolžitvah že 10.000.000 dinarjev, kar pa je že vsota, pri kateri se da z izboljšano tehnologijo in novimi konstrukcijskimi prijemi iztržiti za dobrobit tovarne in zaposlenih pomembne procente. Vendar je to samo ena komponenta pritiska, ki sili vodstvo tovarne k večji pozornosti do izdelkov serijske proizvodnje. Kupci kot odločujoči faktor na sodobnem, vedno bolj odprtem tržišču postajajo spričo dinamičnega napredka tehnologije proizvodnih sredstev in industrijskega oblikovanja vedno bolj zahtevni glede kvalitete in izbiri cene, še posebno pri izdelkih serijskega značaja. Ta druga komponenta pomeni za vodstvo naše tovarne: izboljšati kvaliteto in vsaj relativno poceniti izdelke serijske proizvodnje.

(Nadaljevanje na 5. strani)

Moderna ljubljanska
razglednica

Delo organov upravljanja in kolektivnih izvršilnih organov

V avgustu so se sestali na sejah Centralni delavski svet in vsi obratni delavski sveti

izvršilnih organov

CDS je na svoji seji dne 23. avgusta poslušal poročilo o izvršeni bruto realizaciji in analizi poslovanja v prvem polletju tekočega leta. Rezultati poslovanja v podjetju kot celoti in v posameznih obratih so povsem zadovoljivi in k poročilu ni bilo posebnih pripomb. Zaradi objektivnih težav je samo obrat TEN, ki je sicer dosegel planirano realizacijo, v primerjavi z drugimi obrati pokazal nekoliko slabši finančni rezultat poslovanja, vendar pa so bili v obratu s pomočjo posebne komisije podzvati že vsi potrebni ukrepi za izboljšanje stanja do konca tekočega leta. Glede na takšno finančno stanje je CDS odobril, da se iz rezervnega sklada osebnih dohodkov izplača delavcem obrata TEN kot presežni del 30 % enomesečnih osebnih dohodkov.

Točne podatke o polletnem gospodarskem uspehu smo objavili v prejšnji številki Glasnika.

V nadaljnjem je CDS obravnaval finančno stanje podjetja. Ugotovljeno je bilo, da spričo še vedno trajajoče nelikvidnosti v gospodarstvu terjatve podjetja naraščajo in znašajo po stanju v začetku avgusta približno 90 milijonov dinarjev. Kljub tej težki situaciji pa podjetje vse svoje obveznosti v redu izpolnjuje, kar je vsekakor znak dobrega in uspešnega gospodarjenja. V zvezi s tem je bil CDS seznanjen z vsemi ukrepi zveznih in republiških organov za stabilizacijo gospodarstva.

CDS je nato po utemeljeni obrazložitvi glavnega direktorja Stanka Krumpaka ustanovil novo delovno mesto poslovnega sekretarja podjetja ter vodje projektičnega biroja za klimatsko tehniko.

Nadalje je CDS po predpisanim postopku sprejel dopolnitev statuta zaradi

nočno delo ter kilometrine, vse v skladu s predpisi zakona o samoupravnem sporazumevanju in družbenem dogovarjanju. Centralna komisija za osebne dohodke naj takoj začne izdelavo novega pravilnika o delitvi osebnih dohodkov v skladu s samoupravnim sporazumom, posebej za proizvodnjo in posebej za montažno dejavnost.

gradnje proizvodne hale v Vojkovi ulici.

IMP pristopi zaradi prevzema montažnih del h konzorciju za izgradnjo atomske centrale v Krškem. Kot zastopnika podjetja v konzorciju sta bila imenovana glavni direktor Stanko Krumpak in ing. Vojan Mal.

Kot predstavnika in delegata podjetja za volitve v organe Gospodarske zbornice SRS sta bila imenovana glavni direktor Stanko Krumpak in Lado Mazovec.

Na prošnje posameznih delavcev so obratni delavski sveti razpravljali in sklepali o stanovanjskih posojilih in drugih stanovanjskih vprašanjih posameznih delavcev, odobrili denarno pomoč posameznim delavcem in nagrade nekaterim vajencem. Zaradi pomanjkanja prostora ni mogoče v tem članku navajati vseh posameznih sklepov. Potrebno pa je, da navedemo nekatere važnejše sklepe posameznih ODS glede nadaljnjega poslovanja.

Tako je ODS obrata TEN sprejel nekaj pomembnih sklepov za izboljšanje finančnega stanja obrata, kot n.p. rebalans plana za investicijsko vzdrževanje, razčlenitev obresti od poslovnega sklada, analizo stroškov uprave itd. Stroški za programsko razvojno službo ne smejo biti zajeti v planu stroškov kot fiksni stroški, ampak le kot tuje usluge. Sprejet je bil sklep o dopolnitvi organizacijskega poslovnika v obratu, ki naj predvsem poudari osebno odgovornost posameznih šefov.

ODS obrata Trata je sprejel rebalans investicijskega plana za leto 1971/72 in kosovni plan za leto 1972.

Gradimo več in draže

Vrednost gradbenih del v Jugoslaviji v prvih 5 mesecih 1971 za 26 odst. večja kot lani.

Poročajo, da bodo gradbena podjetja v državi opravila letos za 16 odstotkov več gradbenih del kot lani. Cena njihovega dela pa bo približno za 20 odstotkov večja. To je pokazala anketa zveznega zavoda za statistiko o poslovanju gradbenih podjetij v tem letu. Napoved gradbenih podjetij bo najbrž lahko uresničljiva, saj je bila v prvih petih mesecih letos vrednost opravljenih gradbenih del v primerjavi z istim obdobjem lani večja za 26 odstotkov.

Gradbeniki bodo letos najbolj aktivni v Črni gori in Makedoniji, kjer bo vrednost njihovih del za 20 oziroma za 19 odstotkov večja kot lani. Najslabše rezultate bodo po tej anketi dosegli na Hrvaškem in v Sloveniji s 14 oziroma 15-odstotnim povečanjem v primerjavi z lani. Vrednost gradbenih del v Srbiji ter BiH pa bo večja za 16 odstotkov.

ustanovitve biroja za izvajanje del v tujini in blagovni izvoz kot organizacije združenega dela s samostojnim obračunom in lastnim obratnim delavskim svetom ter dopolnitev statuta in pravilnika o delitvi osebnih dohodkov zaradi uvedbe novih delovnih mest.

Sprejel je nadalje dopolnilo k samoupravnemu sporazumu montažnih podjetij glede terenskih dodatkov, dodatka za nadurno in

Posebna komisija je bila imenovana za odločitev, kakšen sistem elektronskega računalnika naj podjetje nabavi. Na predlog odbora za gospodarjenje pa je bila potrjena komisija za oddajo

Z zadnje seje ODS skupnih služb

IMP GLASNIK izdaja delovna skupnost IMP – Industrijskega montažnega podjetja v Ljubljani. Izhaja mesečno v 3200 izvodih. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Titova 37. Ureja uredniški odbor: Anton Gruden, Aleksander Herman, dr. Gabriel Kržič, Valentin Mendiževac, inž. Janez Mihečič, inž. Jože Naglič, Aleksander Perdan (odgovorni urednik), inž. Adolf Potokar, Aleksander Remec, Edvin Stepančič (glavni urednik), inž. Dušan Udovič, inž. Stane Završnik, Slavko Žagar. Tiska Tiskarna Ljudska pravica v Ljubljani.

RAZPRAVLJAMO MIRNO IN TREZNO

Zaradi tega se Jugoslavija v nacionalnem interesu zavezuje za politično rešitev krize na Bližnjem vzhodu. Postopno, še večje vezanje tega prostora s sponami ene-

Ce imamo vse to pred očmi, je razumljivo, zakaj se poskusi vplivanja in vmešavanja v jugoslovanske zadeve povečujejo v zadnjem času, ko poskušamo z znanimi sklepi in ukrepi zelo hitro urejati notranja vprašanja in probleme in ko s tem z dejstvi ponovno dokazujemo, da nismo hromo politično telo, ampak zelo žilav organizem, ki uspešno rešuje vsa vprašanja svojega na-

A. K

(Neopravičljiva) zakasnitev

Po napovedih je verjetno, da bo do obravnave prvih samoupravnih sporazumov pred verifikacijsko komisijo prišlo v tednu od 23. do 28. avgusta, vendar s tem še ni rečeno, da bodo v tem času prvi samoupravni sporazumi že tudi verificirani. M M

M. M.

USPEŠNO PREMAGOVANJE TEŽAV Z VODO
V LETOŠNJI SUŠI

Staro se umika novemu

Na izviru reke Unice v Planini so ostali zadnji ostanki starih mlinov. Zraven njih pa stoji novo črpališče „Malni“, ki daje vodo žejnim Postojnčanom.

Preskrba mest s pitno vodo je vedno večji problem. V našem časopisu smo že večkrat pisali o Vodovodu Zagreb, koliko črpalnih postaj smo avtomatizirali in koliko novih črpališč dali v pogon. Kljub temu pa je mesto v teh vročih, sušnih mesecih ostalo skoraj brez vode. Zaradi tega so določene stroge omejitve za porabo vode, možno pa je, da jo bodo za mesto celo zaprli za nekaj ur na dan, da bo na razpolago vsaj za najnujnejše.

Tudi pri nas bi lahko pisali o pomanjkanju vode v raznih krajih. Zanimivo je, da sicer imamo vodovode skoraj povsod, po vaseh in mestih. Pozabljamo pa na to, da so to vodovodi, ki so bili zgrajeni pred petdeset ali več leti in da so v glavnem že dotrajali. V letošnjem letu, ko je suša še hujša kot druga leta, je vse še bolj boleče za ljudi, ki nimajo vode, za komunalne službe, ki je ne morejo priskrbeti, pa tudi za naše podjetje, ker včasih zahtevajo od nas več, kot pa zmremo. Včasih je treba take krize reševati na nekoliko nenavaden način, tako rekoč „čez noč“ narediti projekt in izvesti dela v črpalni postaji.

V minulem mesecu je bil pri nas predstavnik Komu-

nalnega podjetja Črnomelj. Prišel je, da mu v desetih dneh izvedemo vsa elektro dela v črpališču, in to od projektiranja pa do preizkusnega pogona. Če pomislimo na normalen potek del, potem bi ta čas morda zadoščal le, da bi pošta prišla pravemu v roke. Pa je kljub temu šlo, v pogon namreč. Tako so Črmošnjice in Semič dobili pravočasno vodo, če pa je ne bi bilo, bi poleg ostalega tudi tovarna Iskra ne mogla v celoti obratovati.

Zelo zanimiv je bil tudi potek del na Vodovodu Postojna. Zaradi pomanjkanja finančnih sredstev so nas – kot nevtralnega člana – poklicali na sestanek k predstavniku občinske skupščine. Vsa dela od projektiranja do izvedbe so bila namreč že

Žed kuca na vrata grada!

● Ograničenje potrošnje vode provodi se na cijelom području grada – Nivo vode u zdencima i dalje opada i prijeti – U sličnom položaju grad se nalazio samo 1946. godine

VODOVODU
3,4 MILIJUNA
DINARA

Zavod za komunalnu djelatnost grada Zagreba već sam početak »vodene« izveštio je o »sriedu je »stio »ha da »elio »da »e-
Vodovod 34
Vodovod 34
Vodovod 34

ZAGREB, 14. srpnja — Kritično stanje opskrbom vode grada Zagreba nepromijenjeno je i unatoč kiši koja je padala od utorka navečer do srijede. Stanje ne samo da se nije šalo, nego je zbog bojazni od udara grada za-
grebačko crpilište aka tarak navečer van pe-
je je grad time oc bičnih metar

U sriedu su s-
lovoda grada

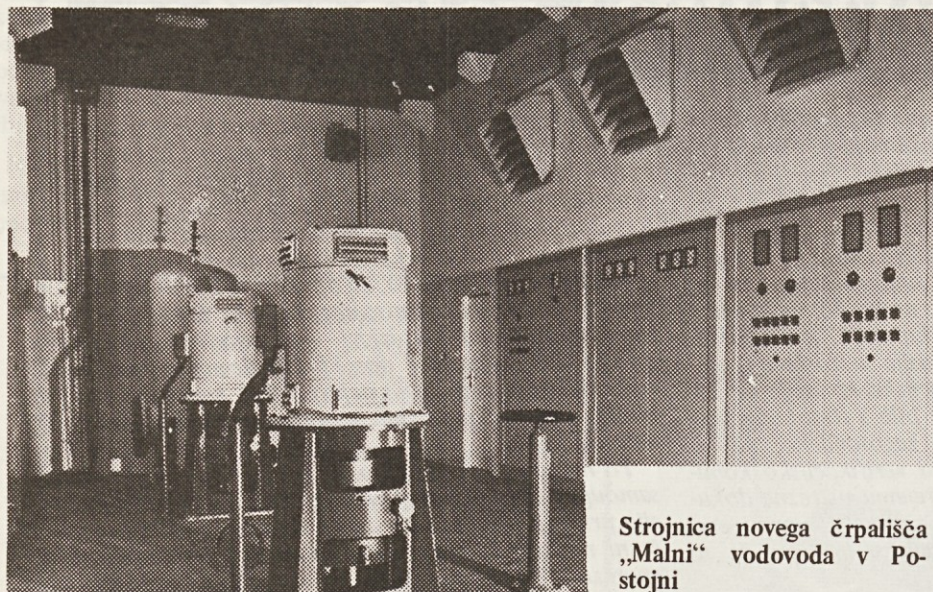
Tudi Zagreb tare pomanjkanje vode: aktualni članek v zagrebškem Vjesniku

oddana drugim podjetjem. V razgovoru pa se je pokazalo, da z elektro-projektom še ni nihče pričel, čeprav je ostalo do pogona (po planu) le še mesec dni. Da bi rešili situacijo, smo investitorju ponudili, da izdelamo komandne plošče in instalacije, če dobimo tokovne sheme v enem tednu. Žal je minilo več kot deset dni, preden je prišel projektant k nam in rekel, da zaradi časovne stiske ne more dati obljubljenih načrtov in naj tudi te izdelamo mi.

Lotili smo se dela. TEN je dobila podatke za plošče še isti dan, da so v kovinski delavnici lahko pričeli z deli. Projekt pa smo delali vzporedno z ostalimi deli v TEN in na gradbišču. Bilo je precej skrbi in dogovorov ter reševanja problemov, ki so se pojavili zaradi takega načina dela. Delo pa je končno bilo

Stari mlini (zgoraj) in nova črpalna postaja „Malni“ postojnskega vodovoda (spodaj)

Strojnica novega črpališča „Malni“ vodovoda v Postojni

kronano z uspehom. Dokončali smo naše delo celo prej, preden je investitor uspel pripraviti na gradbišču vse ostalo za pogon.

Otvoritev je bila 7. avgusta in Postojna je dobila težko pričakovano vodo. Kaj to pomeni ljudem, ki so imeli vodo po eno uro na dan, ali vojakom, ki so dobili čutarico vode za ves dan? Tega verjetno ne moremo dometi, če nismo tega sami poizkusili. Na otvoritvi so javno pohvalili naše podjetje. Poslali pa so nam tudi posebno zahvalo za naše razumevanje, naše delo in našo pomoč.

Za nas pa je to zopet iz-

kušnja več. Pri tem delu smo lahko videli, da samo z dobro organiziranim teamskim delom, pri katerem res vsak obvlada svoje področje, lahko uspešno rešimo še take probleme. Pri tem pa smo vpreženi vsi, od direktorja do risarja in do tistega, ki privije zadnji vijak na montaži. Naj bo ta pohvala spodbuda vsem za strokovno izpopolnjevanje, za razumevanje sodelavca pri njegovem delu in za odnos do stranke. Tako bomo postali podjetje, ki bo elastično in se bo sposobno prilagoditi vsaki situaciji, kar bo koristilo vsem, predvsem pa nam samim.

A. J.

V TEN PRI SERIJSKIH IZDELKIH JAKEGA TOKA

NOVE KONSTRUKCIJE IN BOLJŠA TEHNOLOGIJA

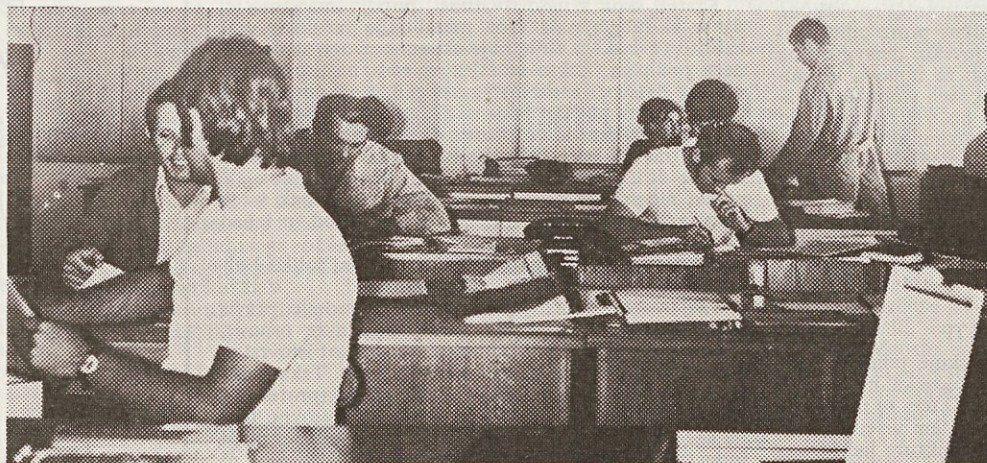
(Nadaljevanje s 1. strani)

Vodstvo tovarne se te nuje že dalj časa zaveda, zato je bil že pred dvema leti kot posebna enota v konstrukciji TEN ustanovljen oddelek za standardizacijo in tipizacijo, katerega program in zadolžitve so bile in bodo vedno ostale pomembne in odgovorne, vendar bi o tem spregovorili morda v kaki naslednji številki našega Glasnika. Dejstvo je, da zaradi kadrovskih težav ta oddelek doslej ni mogel razviti svoje dejavnosti v polnem razmahu, vendar prvi sadovi so zdaj tu in bodo kmalu predstavljeni kot novitete serijske proizvodnje jakega toka Tovarne elektronaprav.

POUDAREK NA KVALITETI TER NA RACIONALIZACIJI PROIZVODNJE IN UPORABE

Repertoar izdelkov se v glavnem ne menja, za to skrbi pravzaprav druga služba v sklopu podjetja. Poudarek pri izboljšavah je predvsem na racionalizaciji proizvodnje in uporabe izdelkov ter na njihovi kakovosti s posebnim ozirom na zahtevo tržišča in inšpekcijskih služb glede atestiranja izdelkov, ki naj potrdi in zagotovi njihovo zanesljivost, varnost in tehnično neoporečnost.

V programu serijskih izdelkov zavzemajo pomembno mesto vsem poznane pločevinaste U-omarice. Uporabljamo jih za vgradnjo „drobne“ elektroopreme in jih montiramo posamično ali največkrat sestavljene v U-baterije. Timsko sodelovanje konstrukcije, tehnologov, orodjarne in proizvodnje ter ne nazadnje tudi konsultacije s prodajno službo so tu doprinesli k pomembnim konstrukcijskim izboljšavam, ki nikdar ne pozabljajo na tehnološki potek proizvodnje. Nove U-omarice ohranjajo stare

Priprava dela v TEN

gabaritne mere, vendar bodo izdelane iz tanjše pločevine, uporaba orodij bo zagotovila majhne proizvodne tolerance tesnenje omaric bo garantirano v zahtevani stopnji zaščite proti okolici, zapirala so poenostavljena in hkrati izboljšana. Doslej trije različni bočni izrezi v U-omaricah so reducirani na en sam enoten izrez s pripadajočim pokrovom, kar pomeni, da bo kupec nabavljal samo toliko pokrovov, kolikor jih bo potreboval. Montažne plošče v omaricah bodo cinkane in pasivizirane, tako da ne bo več problemov galvanske povezave kovinskih ohišij vgrajene elektroopreme. In ne nazadnje – vsaka U-omarica bo imela reliefno vtisnjen zaščitni znak podjetja.

UVEDEN JE RED V PROIZVODNI DOKUMENTACIJI

Na področju zbiralničnih korit ali takozvanega „busbar“ – sistema do nazivnega toka 800 A je predvsem uveden red v proizvodni dokumentaciji, ki je dokončno usklajena z načinom materialno-proizvodnega poslovanja v podjetju. Posebnih novitet zaenkrat ni, če izvzamemo atestiranje teh izdelkov s strani Elektroinštituta „Milan Vidmar“, pač pa jakotočna razvojna grupa v PRS pospešeno oblikuje

popolnoma nova in vedno bolj iskana busbar – korita za velike amperaže do 3200 A. Tudi manjši „serijski“ izdelki doživljajo pomembne konstrukcijske izboljšave. Kabelska vozlišča in razdelilniki so na račun uvedbe tripolnih izolirnih podnožij močnostnih varovalk gabaritno zmanjšani, predvsem pa poenostavljeni in varnejši za uporabnika. V sodelovanju s strokovnjaki Zavoda SRS za varstvo pri delu je razvita nova družina gradbišnih razdelilnikov od 25 A do 250 A nazivnega toka, pri čemer so upoštevane vse zahteve glede varstva pred nezgodami z električnim tokom, kot tudi izkušnje glede potrebne vgrajene opreme.

T – sistem ali oprema za polaganje elektroinstalacij jakega in šibkega toka v tleh na našem tržišču še ni doživel pravega razmaha, zato smo mu pomagali na pot z izčrpnim tehničnim katalogom ter atestom Zavoda SRS za varstvo pri delu, v teku pa je tudi atestiranje s strani Jugoslovanske Zajednice PTT v pogledu skupnega polaganja vodov jakega toka in PTT, pri čemer pa sam postopek za izdajo atesta še čaka na oblikovanje tovrstnih zveznih predpisov; pri tem kot eden od proizvajalcev sodeluje tudi naše podjetje. Elemente in opremo T – sistema smo

konstrukcijsko-tehnološko izboljšali, poenostavili izbiro potrebne opreme in uvedli nekatere nove elemente, ki so zapolnili vrzel v dosedanjem izboru te opreme.

POPOLNOMA NOVA KONCEPCIJA KONDENZATORSKIH NAPRAV

Pomemben serijski izdelek jakega toka, ki pa često doživlja prepletanje z individualnimi izdelki, so kondenzatorske naprave za kompenzacijo jalove energije. Zelo pogostni izbirčnosti kupecv na tem področju bomo skušali ustreči s popolnoma novo koncepcijo in konstrukcijo komponibilnih kondenzatorskih naprav, kjer smo dosednji pestri proizvodni program zožili na eno samo 200 kVAr-sko osemstopnjsko kondenzatorsko napravo in po nazivnih tokih štiri različne priključne naprave za 200, 400, 600 in 800 kVAr. Konstrukcija, ki je izrazito „serijsko“ zasnovana, omogoča prigraditev več 200 kVAr-skih enot k izbrani priključni napravi, ali pa njihovo, lahko tudi naknadno ločeno postavitev, s čemer je vedno omogočeno kasnejše povečanje moči kondenzatorskega postrojenja, če smo se pravočasno odločili za priključno napravo zadostne moči. Pri tem smo veliko pozornost posvetili

hitri montaži in povezavi na kraju samem ter poskrbeli za primeren vezalni pribor. Prepričani smo, da bomo z uvedbo reda v naši proizvodnji teh izdelkov tudi kupce navadili na določeno sistematiko v uporabi komponibilnih sistemov.

Tako smo skušali na kratko povzeti nekatere pomembnejše konstrukcijsko-tehnološke izboljšave na področju serijskih izdelkov jakega toka. Zavedamo se, da bo pri vedno večjem obsegu poslovanja poudarek na serijsko obdelanih izdelkih vedno večji, da moramo uvesti sistematiko serijske proizvodnje najprej v kovinski dejavnost ter nato preko tipskih rešitev sestavljati izdelke individualnega značaja. Na tej poti mora konstrukcijsko-tehnološko dobro podkovani oddelek za standardizacijo in tipizacijo odigrati najvažnejšo vlogo.

Ing. ADOLF POTOKAR

UTRINKI

Dobra knjiga je kot tava-
joči duh umrlega genija,
ki straši človeško neum-
nost.

Čas ne gre le mimo nas,
čas gre tudi čez nas.

Tatinska logika pravi,
da poštenost več velja
kot kup zlata, nikakor pa
ne več kot – dva kupa.

Kjer je luč, so tudi
vešče.

Kadar se prepirata ra-
zum in srce, navadno
končno zmaga razum, to
pa zato, ker je – brez
srca.

Dobra beseda dobro
mesto najde. Dobra zveza
pa še prej.

Mrzli dimniki tovarn
so spomeniki, ki nas naj-
več stanejo.

Proizvodnja in tehnološki razvoj

Ekonomski proces (z drugimi besedami: ekonomska aktivnost ljudi v času) je hkrati družbeni proces. Njegova podloga, nadloga in naloga pa je proizvodnja. Človeštvo se ohranja z izpopolnjevanjem osnovnega pogoja: s proizvodnjo. Proizvodi dela so temeljni predpogoj za zadovoljitev potreb, ki z razvojem družbe postajajo raznovrstnejše in številnejše. Pravimo tudi, da proizvodnja ustvarja materialno osnovo za življenje.

Pri realiziranju proizvodnih ciljev si ljudje pomagamo z določenimi sredstvi; proizvodnja neke količine neke vrste dobrin (blaga) se lahko uresniči na različne načine, izkoriščajoč pri tem različne proizvodne tehnike. S tem odnosom med cilji človeške dejavnosti na področju proizvodnje in načinom za njihovo uresničitev so morali ljudje računati na vseh stopnjah družbenega razvoja. Vedno je bilo in bo treba (čeprav ne na enak način) skrbeti za ekonomiziranje z delovnim časom pri proizvodnji sredstev za življenje. Ekonomiziranje z delovnim časom (sem spada delo zaposlenih in ono, ki je opredeljeno v njihovih pripomočkih in obliki zgradb, strojnega parka, inventarja itd.) je ekonomski zakon družbenega razvoja. Z njegovim izpopolnjevanjem je bilo in je moč popolneje in lažje zadovoljevati potrebe.

KAJ PROIZVAJATI

Tehnična stran proizvodnje raziskuje tehnične pogoje najbolj uspešnega delovanja človeka na naravo zaradi doseganja postavljenih ciljev. O tem so poklicani razpravljati tehnični strokovnjaki. S tem sestavkom se nameravam dotakniti tehnološke strukture industrije, vendar z ekonomskimi kriteriji. Zato so tehnične primerjave postopkov za ta sestavek postranskega pomena.

Napačno je tisto mnenje, ki meri uspešnost nivoja tehnike, uporabljene v nekem podjetju (veji, panogi), po tem, v kolikšni meri se je približala vrhunskemu nivoju. Takšno iskanje trenutno doseženih tehnoloških optimov v proizvodnji je, ekonomsko gledano, statično nekoristno in njihovo spodbujanje nas prej ali slej obsodi na zaostajanje. Stremeti je treba za spodbujanjem tistih proizvodnih kombinacij, ki so po smeri in ritmu svojega domačega razvoja še najbolj sorodne s potrebami svetovnega trga. Ekonomska logika nas vodi na sled tistih vrst proizvodnje, ki obetajo porast našega vključevanja v mednarodno delitev dela. Gladiati je treba skozi prizmo dinamike toka tehnološkega razvoja in ne skozi posamezne, dosežene tehnološke stopnje. Zadevi v pravem času pravo vrsto domače proizvodnje, da bi z njo izkoristili dano situacijo na trgu, pa je najprej in v prvi vrsti stvar tehnološko-komercialnega posluha.

RAZMEJITEV INDUSTRIJE

Klasični kriteriji za pomen in upravičenost neke industrije so dajali nemajhen pomen surovinski podlagi. V tem smislu se operira s tremi pojmi industrije: industrija, zasnovana na domači surovinski osnovi, vzporedno z njo samorastna industrija; obe se lahko uveljavljata tudi v izvozu, kar pa ne zmore tretja vrsta-ti. uvozno-substitutivna industrija.

Očividno ima po teh kriterijih najbolj ugodne pogoje za sodoben razvoj industrija, ki izkorišča domačo surovinsko podlogo. Njeni začetni materialni stroški bi morali biti praviloma najnižji. Zaradi tega morajo biti možnosti glede donosnosti, konkurenčnosti, največje. S tem pa so podani pogoji za stalno vlaganje v tehnološki napredek.

Vzporedno z razvojem take, na domačih surovinah temelječe industrije, pa vsako gospodarstvo razvija celo vrsto industrij, ki sicer nimajo tako ugodnih začetnih pogojev za materialni razvoj, vendar za njihov razvoj govorijo posebne okoliščine. Samorastna industrija je do določene mere potrebna gospodarstvu, ne glede na nivo stroškov (npr. energetika je predpogoj za razvoj industrije). Dosežki na tehnološkem področju še zlasti opravičujejo njen obstoj, saj na ta način nevtralizira neugodne pogoje v začetni materialni bilanci (je brez prave surovinske zasnove).

Uvozno-substitutivna vrsta industrije je po definiciji nima pogojev za razvoj na domačih tleh. Z njeno proizvodnjo nastajajo previsoki stroški, tako da je ceneje uvažati take proizvode od tam, kjer so začetni kalkulacijski predpogoji ugodnejši. Prav tako se njeni izdelki ne morejo praviloma pojavljati kot izvozni artikel. Kljub tem načelnim pomislekom zoper njen razvoj se vendarle pojavlja pod določenimi pogoji: s svojo proizvodnjo nadomešča celotne ali del potreb po uvozu določenih proizvodov. Saj ji vendarle uspeva proizva-

jati to blago tako drago, kot je cena iz uvoza, ali lahko tudi dražje, če ji carinska zaščita omogoča tako drago proizvajanje.

Proizvajala pa lahko tudi z višjimi stroški, kot je znesek uvozne cene, povečane za carinske dajatve, če razne prepovedi z instrumenti raznih variant (instrumentarij za zaviranje ali pospeševanje zunanje menjave in s tem tudi domače proizvodnje v posamezni deželi predstavlja danes zelo široko pahljačo možnosti izbire) preprečijo večji priliv tujega blaga na domači trg.

Kratek skok v našo stvarnost: popolnoma jasno je, da se je mogla naša črna metalurgija razviti le pod zaščito carinskega zidu, ki je ustrezno uvozu kakovostnega premoga, koksa in železove rude na tisoče kilometrov daleč iz inozemstva, dvignil ceno domačemu jeklu. No, na podlagi tako visoke začetne cene jekla je povsem očividno in normalno, da se tudi strojništvo ni moglo razviti brez carinske zaščite za svoje finalne izdelke itd. Pomagam si z Goethejevo mislijo: „V naravi ničesar ne proučujemo izločeno, ampak vse v zvezi s tistim, kar je spredaj, poleg, izpod in iznad opazovanega predmeta.“

Res je, kolikor bolj se razvija industrija, toliko bolj je odvisna ena vrsta proizvodnje od druge!

Vse uvozno substitutivne industrije morajo praviloma, zaradi primanjkljaja lastne surovinske osnove, proizvajati z višjimi proizvodnimi stroški kot istovrstna proizvodnja drugod, ki ima takšne pogoje. Taka industrija se lahko razvije samo v senci zaščite (protekcionizma), čeprav morda doseže določeno svetovno tehnološko poprečje razvoja. Ker je to že po definiciji industrija, ki mora uživati carinsko zaščito, to sploh ni več industrija, pri kateri bi pričakovali, da je njen impuls k tehnološkemu vrhu posebno močan. Za narodno gospodarstvo pa je taka industrija obrobne (mejnega) pomena.

INVESTIRANJE

Splošno govoreč zahteva tehnološki napredek zvišanje organske sestave investiranega kapitala (se pravi vedno večjo udeležbo strojnega dela v proizvodnem procesu). Če hoče proizvajalec držati korak s svetovnim razvojem, mora imeti možnosti, da relativno stalno zvišuje delež kapitala v proizvodnem procesu. Vsi proizvajalci ne morejo biti v takšnem položaju. Zato prihaja danes v visoko razvitem in močno akumulativnem gospodarstvu do specializacije v tehnološko-proizvajalnih vlogah. Specializacija pri tem pomeni gospodarsko-politično usmerjanje akumuliranega kapitala v veje, ki so ustrezne v dotičnem gospodarstvu za moderen tehnološki razvoj.

KAJ PA PRI NAS?

V položaju stalnega primanjkljaja kapitala, ki je hkrati tudi značilnost naše nerazvitosti, instrumenti, ki sicer posegajo v vse mogoče odtenke gospodarskega življenja, ne omejujejo investitorja pri izbiri njegovih ciljev, čeprav je to (gospodarsko-politično gledano) usodepolno dejanje za prihodnji razvoj. Vsakdo, ki ima razpoložljiv lasten ustvarjeni kapital (ki ga je ustvaril v večji meri zahvaljujoč instrumentom, ki so mu prilili večji dohodek kot drugim), in vsaka banka (ki je spet prišla do kapitala samo zaradi svojega, spet po instrumentih privilegiranega položaja), lahko v okviru obstoječe samoupravljalne tehnike pripelje do ekonomske najbolj nesmiselnih investicij, ne da bi bil zato nekomu odgovoren. Pri nas ni odgovornosti, tako kot ni splošne investicijske politike, katere kriteriji bi merili smotnost neke investicije.

No, in ker ni programske gospodarsko-politične utemeljitve, so pred novimi investicijami vsi enaki, pa zato vsem enako primanjkuje kapitala za tehnološko napredovanje, saj ga za vse preprosto ne more biti dovolj. Kapitala je preveč! Zato tudi ni pospešenega tehnološkega razvoja kot procesa z določeno dinamiko tam, kjer so dani najbolj ugodni pogoji. Gre za izrazit primer slučajnosti, ko je neki proizvajalec (največkrat zaradi vpliva različno sestavljenih instrumentov gospodarske politike) v danem trenutku izkazal večjo likvidnost in možnost akumulacije, ne glede na to, da se vse odigrava na zelo visokem nivoju proizvodnih stroškov.

Vse to seveda hkrati negativno deluje na spodbude za tehnološko izboljšanje, ki se pojavlja v panogah z zdravim stroškovno strukturo. In prav te panoge v takih nejasnih razmerah postajajo tiste, iz katerih se s pomočjo instrumentalnega vzpostavljanja neenakih pogojev gospodarjenja odvlivajo sredstva v korist panog (podjetij) s slabšo donosnostjo. Tako se tudi tem progresivnim spodbudam onemogoča uresničenje delno

ali v celoti, kar pa je sploh nujno za spremljanje tehnoloških tokov. Vrhunec podjetniške umetnosti predstavlja uspešno pridobivanje tiste količine kapitala, ki je potrebna, da se približamo tehnološki ravni zunanje konkurence za toliko, da se ji prepreči, tudi brez drakonske zaščite, konkurenco na domačem trgu.

Se drugače povedano: na porast industrijske proizvodnje pri nas zaradi intenzivnega intervencionizma ne deluje samo napredek v tehnologiji, ampak in morda pretežno prelivanje vrednosti med posameznimi vejami (intervencionizem pomeni sestavo administrativnih ukrepov, ki na najrazličnejše načine preusmerjajo normalne gospodarske tokove s stalnim vdiranjem v gospodarsko tkivo). Vzrok je v pomanjkanju določene industrijske (investicijske) politike, kar je privedlo do tega (skorajda nevrotičnega) poseganja s povsem nasprotnim delovanjem od ekonomske logike in tehnoloških zahtev.

Dokler v nekem gospodarstvu ni oblikovana gospodarska razvojna usmeritev (po določenih izbranih principih), toliko časa upravna operativa, namesto da bi nadzorovala načrtano usmeritev, počasi zaide v kampanjsko reševanje problemov individualnih proizvajalcev, ne pa proizvodnje celotnega gospodarstva. Pozornost se usmerja na dejavnosti, kjer ne bi mogla proizvodnja, takšna kot je, obstajati brez administrativne proteze.

ZAKLJUČEK

Stalno zviševanje stroškov vseh proizvajalcev omejuje tehnološki napredek, saj nazira akumulacijo in s tem zmanjšuje že tako nezadostna sredstva, ki so na razpolago za zvišanje organske sestave kapitala, ki jo zahteva tehnološki napredek kot predpogoj.

Investicije v tehnološki napredek so dejanje dolgoročne vizije. V kadre, v opremo, v material moramo investirati nekaj let vnaprej, da bi prišli do določenih sprememb v produktivnosti.

Proizvajalec z investicijo v tehnološki napredek zmerom tvega (dovolj je že, če se zmoti v oceni prihodnjih cen za vgrajeni material v gotove izdelke). Toda tako tveganje pač leži v naravi poslovanja še tako solidnega proizvajalca, kot sestavni del njegove dejavnosti. Res pa je, da se bo solidni proizvajalec težko odločil za večje tehnološke naložbe, če mu je že itak visoko tveganje (zlasti glede na svetovni razvoj) podvojeno še z domačimi riziki kot posledico nestabilnega nivoja začetnih proizvodnih stroškov.

Če proizvajalec pri nas kaj ve, je to, da bodo notranji odnosi ob nastopu novega leta drugačni od obstoječih; znana je naša praksa, da se mora z novim letom vsaj nekaj spremeniti v režimu pogojev poslovanja. Najbolj neugodne so pri tem tiste majhne spremembe, ki mesec vnaprej vznemirjajo gospodarstvo in ga tako odbijajo od vsakega razmišljanja za dolgoročno prilaganje moderni tehnologiji.

JURIJ ZAVEC

Ing. ANDREJ HUDOKLIN

● VARSTVO PRI DELU ● VARSTVO PRI DELU ● VARSTVO PRI DELU ● VARSTVO PRI DELU

Električne instalacije na gradbiščih

Pri svojih obiskih po gradbiščih često najdemo primere nezadostne ali pa tudi nepravilno izvedene električne instalacije za razsvetljavo. Velikokrat zasledimo tudi različna mnenja v zvezi s problemom razsvetljave na gradbišču. Zato smatramo za potrebno, da v tem članku nanizamo nekaj osnovnih zahtev in principov za ureditev razsvetljave na gradbišču v taki obliki, ki omogoča varne delovne pogoje in da električna napeljava ne bo ogrozila življenja delavcev.

Potrebna jakost osvetlitve na gradbišču je predpisana v pravilniku o varstvu pri gradbenem delu (Uradni list SFRJ št. 42/68). Ta pravilnik zahteva, da morajo biti vse svetilke, ki so nameščene v dosegu rok, priključene na malo napetost. Ta zahteva se v praksi pogosto ne more upoštevati in je torej v taki splošni obliki prestroga. Vsekakor pa moramo vedno zahtevati, da v dosegu rok ne smejo biti montirane svetilke brez zaščitnih stekel, okovi ali druga svetlobna telesa, kjer je možnost dotika z okovom ali žarnico.

Glede na vrsto in namen uporabe se varnostni predpisi za svetilke precej razlikujejo. Tako že imenovani pravilnik zahteva, da morajo biti vse

PRENOSNE ELEKTRIČNE SVETILKE,

ki se uporabljajo na gradbišču, priključene na znižano varnostno napetost do 24 V. Ta zahteva je samo logično nadaljevanje že imenovane prestroke zahteve, medtem ko priznani tuji predpisi določajo, da morajo biti brezpogojno priključene na malo napetost le ročne svetilke za delo na posebno nevarnih mestih (delo v vlažnih prostorih, v velikih kovinskih posodah, v rovih, v kolektorjih in podobno). Za ročne svetilke na drugih mestih pa ti predpisi dovoljujejo tudi priključitev na napetost

220 V, seveda pa morajo biti ročne svetilke za ta namen zaščitno izolirane ter izdelane v stopnji zaščite IP 5 – kar pomeni zaščito pred vodnim curkom. Izvedba mora biti tudi taka, da se zaščitno steklo ne razbije pri padcu svetilke na tla z določene višine.

Kolikor nam je znano, pri nas še ni na voljo svetilk s tako visoko stopnjo vsestranske zaščite. Zato bomo do nadaljnjega ročne prenosne svetilke priključevali le na malo napetost do 24 V.

Druge vrste svetilk, ki jih uporabljamo na gradbiščih, so

PRESTAVLJIVE SVETILKE

Te nimajo držajev za nošenje v roki, ampak so opremljene le s pripomočki za obešanje ali enostavno montiranje na stojala. Te svetilke morajo biti zaščitno izolirane ali vključene v sistem tokovne zaščite s tretjim zaščitnim vodnikom. Izdelane morajo biti v stopnji zaščite IP 3, kar pomeni zaščito pred dežjem.

Poleg naštetih uporabljamo na gradbišču še

SVETILKE ZA FIKSNO MONTAŽO

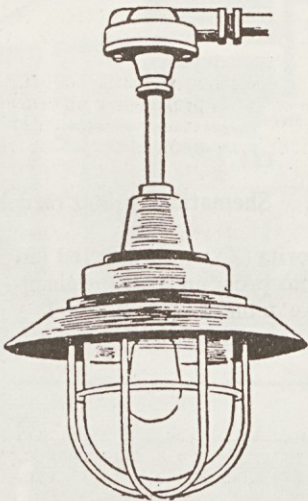
Tudi te svetilke morajo biti zaščitene proti previsoki napetosti dotika. Obvezna je zaščita s tretjim zaščitnim vodnikom.

Razen za razsvetljavo uporabljamo fiksno montirane svetilke tudi za označevanje nevarnih mest npr. ob prehodih za pešce pri odrih, na mestnih ulicah, pri označevanju raznih izkopov itd. Ker so te svetilke montirane tako, da so dostopne vsem mimoidočim, morajo biti seveda tudi zaščitno montirane. Glede na to, da so te svetilke običajno priključene na javno razsvetljavo, naj bodo zaščitno izolirane ali pa priključene preko zaščitnih transformatorjev.

Pri razsvetljavi na gradbišču je važno še to, da je splošna razsvetljava gradbišča ločena od instalacije za moč, varovana z lastnimi varovalkami ter po možnosti razdeljena na vse tri faze. Pri gradnji večjih objektov brez

dnevne svetlobe (npr. podzemne garaže, razni rovi in predori ter podobno) moramo upoštevati tudi možnost izpada električnega toka ter moramo zato predvideti tudi zasilno razsvetljavo.

Nadalje vsebuje omenjeni pravilnik o varstvu pri gradbenem delu posebne zahteve za

Svetilka za fiksno montažo

ELEKTRIČNO ORODJE NA GRADBIŠČU

Tudi te zahteve so prestroke in jih v taki obliki ne vsebuje noben tuj predpis. V 240. členu tega pravilnika imamo namreč zahtevo, da morajo biti prenosne ročne naprave na električni pogon, ki se uporabljajo na gradbišču, priključene na znižano varnostno napetost do 42 V. Ker te zahteve skoraj ni mogoče izvajati, bomo na gradbišču uporabljali le električno orodje, ki je zaščitno izolirano, to je tisto orodje, ki je opremljeno z oznako dveh kvadratov. Le na posebno nevarnih mestih, kakršne smo že v začetku naštetih, bomo obvezno uporabili orodje, ki ga priključimo na malo napetost, ali pa bomo uporabili zaščitni ločilni transformator. Za priključitev na malo napetost do 42 V potrebujemo namreč posebno električno orodje. Izbira le tega pa je na našem trgu dokaj pičila.

Ob koncu si oglejmo še nekaj zahtev pri uporabi

ELEKTRIČNEGA ORLOČNEGA VARJENJA

V praksi se namreč smatra, da je pri tem uporabljena tako nizka napetost, da je povsem nevarna za varilca, kakor tudi za ostale delavce na gradbišču. Vendar temu ni tako. Napetost varilnih transformatorjev in generatorjev normalnih izvedb v praznem teku presega največjo dopustno napetost dotika. V neugodnih okoliščinah lahko

varilni transformator z napetostjo praznega teka 70 V povzroči smrtno nesrečo. Zato smemo v prostorih s povečano nevarnostjo uporabljati le varilne transformatorje, pri katerih napetost praznega toka ne presega 42 V, ali pa se moramo posluževati generatorjev za enosmerni tok.

Manj znane pa so nevarnosti, ki nastajajo pri varjenju večjih kovinskih konstrukcij, kar je v sodobnem gradbeništvu pogost pojav. Pri varjenju na takih konstrukcijah je dejansko celotna konstrukcija priključena na povratni varilni vodnik. Po drugi strani pa je zelo pogosto na isto konstrukcijo posredno prek zaščitnih porabnikov priključen tudi vodnik za zaščito pred napetostjo dotika. Če v takem primeru varilec odloži elektrodno držalo na katero koli električno napravo, ki ni neposredno galvansko povezana s konstrukcijo, je pa priključena na zaščitni vodnik, napr. na prevozni varilni transformator, generator, črpalko, betonski mešalnik, dvigalo itd., se sklene varilni tokokrog prek zaščitnih vodnikov. Varilni tok v kratkem času prežge zaščitni vodnik ter pregreje celoten vodnik. V tem pregretem vodniku pa lahko pride do stika

faze s prekinjenim zaščitnim vodnikom, s čimer se polna fazna napetost prenese na ohišje sicer brezhibne električne naprave! Na podoben način lahko pride tudi do električnega udara z varilno napetostjo.

Opisane nevarnosti pa ne ogrožajo samo varilca, temveč tudi ljudi, ki nimajo nobene zveze z varjenjem in delajo npr. na čisto drugem koncu kovinske konstrukcije.

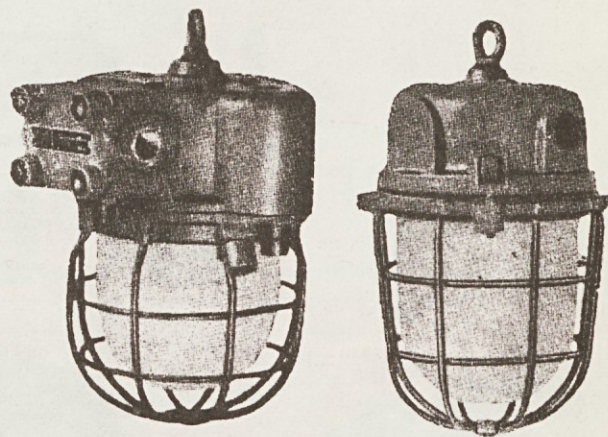
Da preprečimo možnost električnega udara z varilno napetostjo, pregorete zaščitnih vodnikov ter s tem povezane požarne nevarnosti ter možnosti prehoda omrežne napetosti na ohišje, moramo upoštevati naslednje:

– povratni varilni vodnik priključujemo vedno neposredno na varjenec;

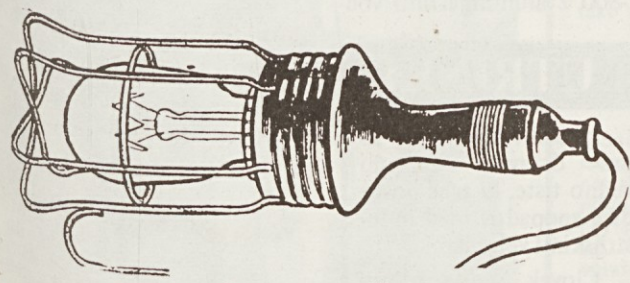
– elektrodno držalo moramo odlagati na izolirni podstavek, v odmorih pa moramo odklopiti stikalo na omrežni strani;

– priporočljivo je, da so varilne naprave zaščitno izolirane, da ni potreben zaščitni vodnik, prek katerega bi se lahko sklenil varilni tokokrog.

• Zaščitno izolirani varilni transformatorji so na voljo na našem tržišču.

Prestavljive svetilke

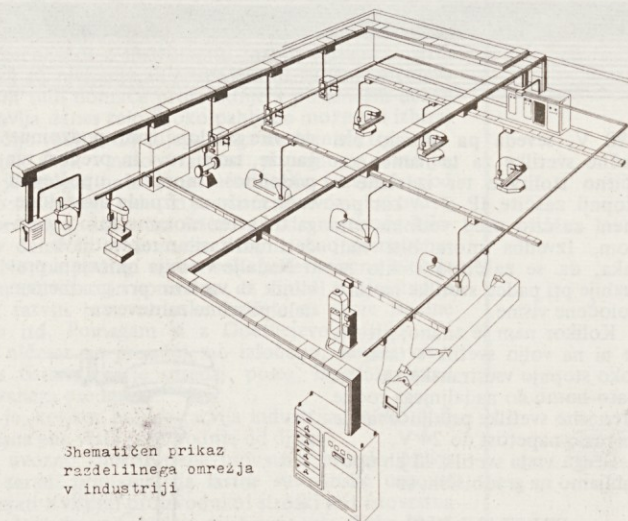

Prenosna svetilka

Sodobni sistemi električnih instalacij

Obsežno delovno področje našega podjetja predstavljajo električne instalacije v industriji ter v večjih poslovnih in stanovanjskih zgradbah. Znano je, da znaša pri normalnem vzdrževanju življenjska doba električnih instalacij nekaj desetletij. Po drugi strani pa največkrat že po nekaj letih nastopijo težave z razdelilnim omrežjem, ker je potrebno premestiti porabnike električne energije na ustrežnejša mesta, kjer pa ni na razpolago vtičnic. Tedaj se začne razkopavanje kabelskih kanalov in preurejanje instalacij. Z dodatkom novih priključnih mest je situacija rešena za nekaj naslednjih let.

Z uvedbo novih izdelkov v proizvodni program oziroma s spremembo tehnologije, ki navadno zahteva novo razporeditev strojev, pa se proces ponovi. Tako le malo instaliranih kablov ostane v zidu ali v posebnem kabelskem kanalu do konca svoje življenjske dobe. Navadno že po prvi adaptaciji predstavljajo odpadni material. Ker iz ekonomskih razlogov ni možno predvideti in

Shematičen prikaz razdelilnega omrežja v industriji

Shematičen prikaz razdelilnega omrežja v industriji

montirati vtičnic na vseh tistih mestih, kjer jih bodo uporabniki v naslednjih desetletjih potrebovali, lahko računamo s polno življenjsko dobo le, če je sistem instalacij dovolj fleksibilen.

Za razdeljevanje električne energije v industriji smo v našem podjetju že pred dobrim desetletjem začeli proizvajati linijske razdelilce, ki so našim kupcem dobro znani pod imenom zbiralnična

korita (Z – sistem). Pred leti smo program naše instalacijske tehnike dopolnili s T – sistemom talnih instalacij

jakega in šibkega toka. Oba sistema omogočata razmeroma enostavno priključevanje porabnikov električne energije na skoraj poljubnih mestih.

V tem sestavku se bomo ustavili pri naših zbiralnih koritih oziroma pri našem Z – sistemu.

Sestavne elemente Z – sistema lahko razporedimo v dve skupini:

- skupina elementov za sestavo razdelilnih vodov. Sem spadajo ravna zbiralnična korita, L, T in K spojnice za spremembo smeri oziroma razcepitev vodov, dovodne omarice ter elementi za pritrditev zbiralnih korit;
- priključne omarice z varovalkami za priključitev porabnikov električne energije. Priključne omarice s kabelskim izvodom za povezavo z delovnim strojem postanejo po opravljeni montaži sestavni del stroja.

Proizvodni program Z – sistema obsega zbiralnična korita za razdeljevanje električne energije Z-200 in Z-300 z bakrenimi okroglimi vodniki ter Z-400, Z-600 in Z-800 z aluminijastimi vod-

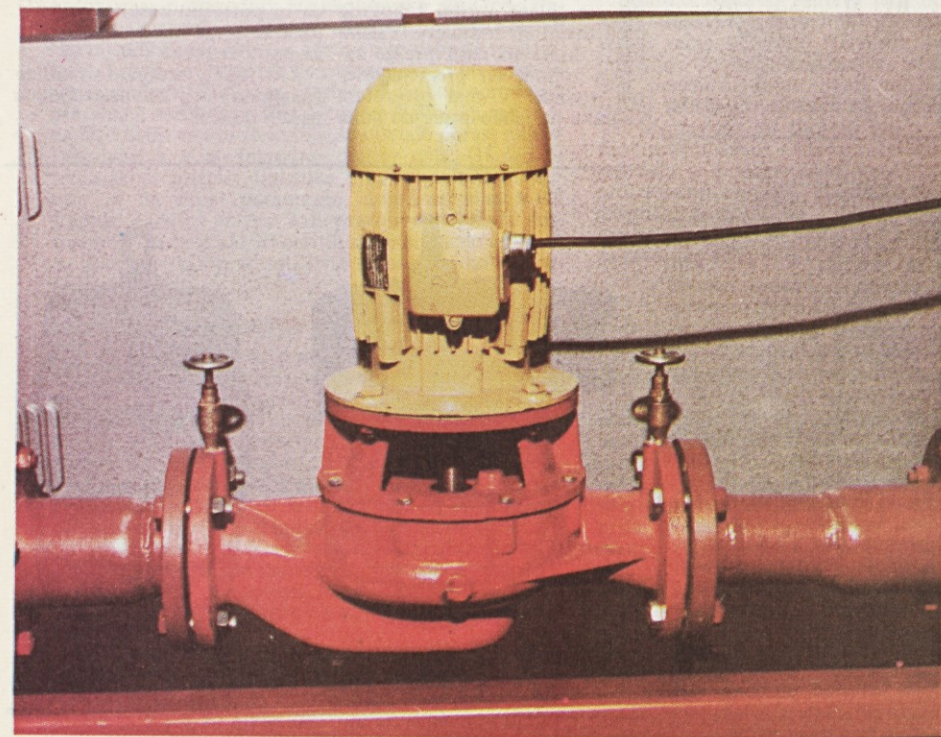
niki. Ta korita imajo predvidene odprtine za namestitev priključnih omaric na razdalji 0,5 m.

Poleg tega izdelujemo za prenos električne energije korita Z-1000 in Z-1500 z aluminijastimi vodniki.

Omrežje, ki ga sestavljajo elementi Z – sistema, je izredno fleksibilno. Priključne omarice z varovalkami do 100 A je možno premeščati pod napetostjo. Paziti je pri tem treba, da so porabniki izključeni s stikalom ali varovalkami. Večji porabniki so fiksno priključeni na linijske vode. Premestitev teh priključkov sicer ni možno opraviti pod napetostjo, na izklopljenem vodu pa se to delo lahko opravi hitro in enostavno. Če je potrebno, lahko tudi celotno razdelilno omrežje demontiramo in ponovno sestavimo v novih prostorih v razmeroma kratkem času. Na ta način lahko popolnoma izkoristimo življenjsko dobo instalacij, seveda s predpostavko, da jih pravilno varujemo.

ing. CIRIL PETERLIN

zbiralnična korita, kombinirana s svetlobnimi telesi

Naša Tovarna na Trati bo prevzela v proizvodni program izdelavo centrifugalnih črpalk tipa CT.

Hidravlični parametri ustrezajo normiranim vrednostim, ki jih podaja DIN 24255, konstrukcijska rešitev pa vsem sodobnim zahtevam.

Posebnost teh črpalk so dinamična drsna tesnila, ki ne zahteva vzdrževanja in tesni 100 %-no, ter posebni, na šumnost kontrolirani kotalni ležaji.

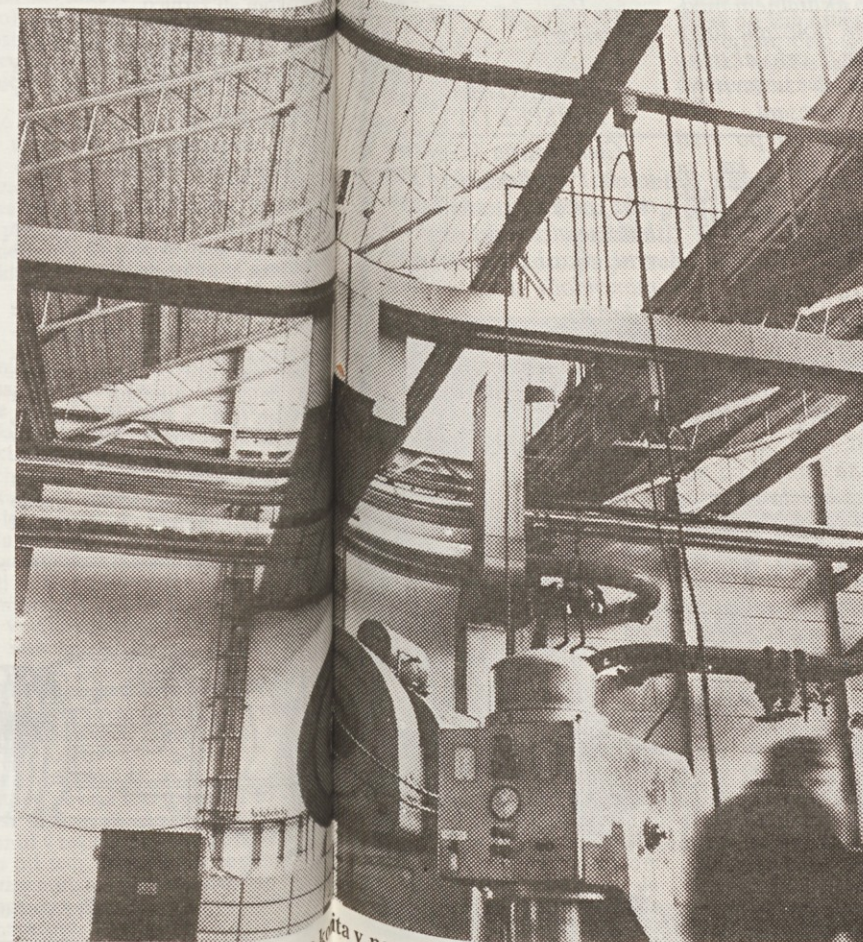
Črpalke tipa CT so uporabne v sistemih z nazivnim tlakom NP 10 in do temperature 130 stopinj Celzija, kot n. pr.: v večjih sistemih centralnega ogrevanja, porabne tople ali mrzle vode, hladilnih in klima napravah, bazenih, pralnicah, namakalnih sistemih vrtov, za prečrpavanje v industrijskih postrojenjih, itd.

Trdimo lahko, da črpalke tipa CT ne samo dopolnjujejo obstoječi program (OČ in GH), temveč ga razširjajo na področja uporabe, ki jih do sedaj ni bilo mogoče zajeti.

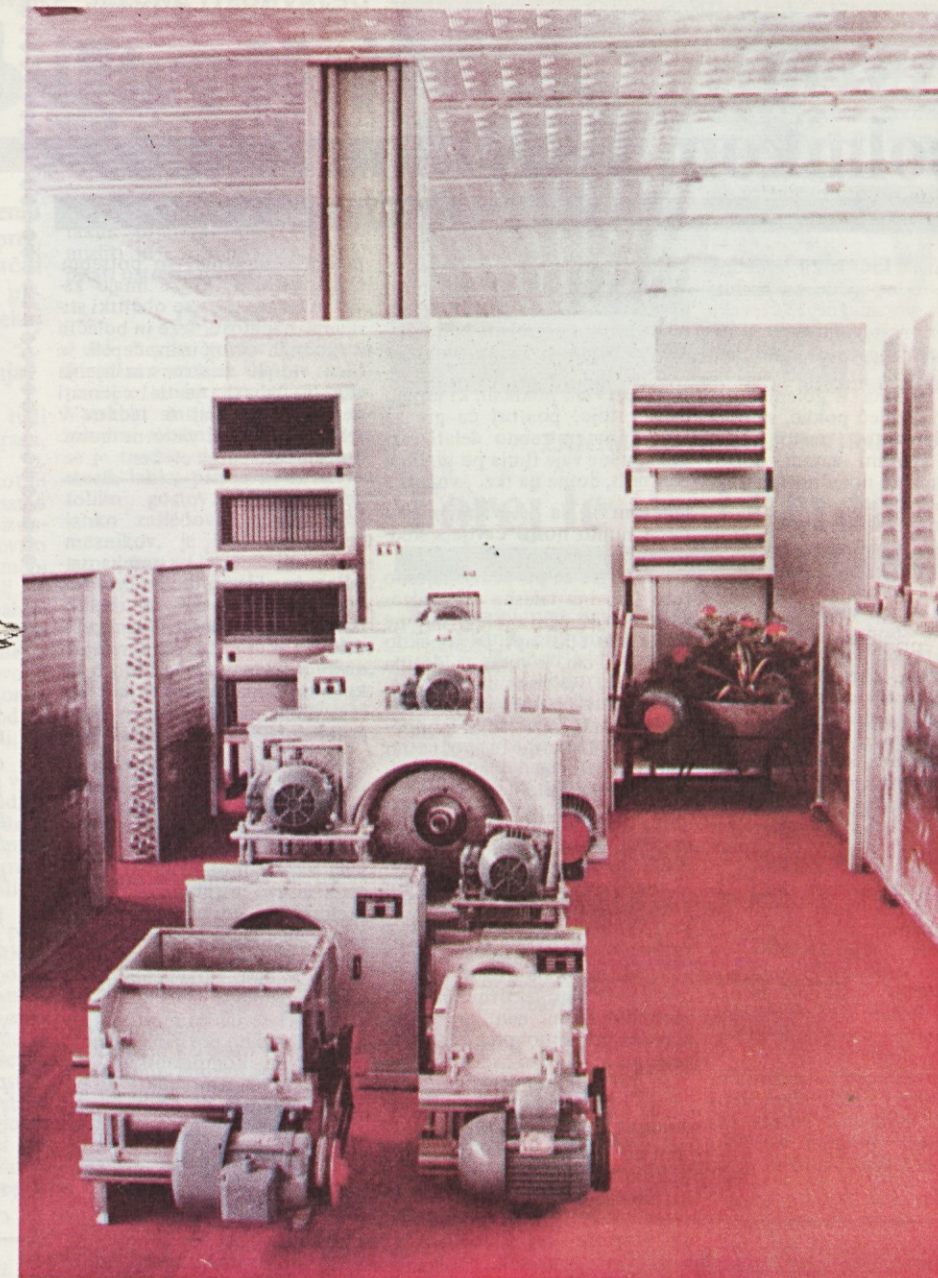
UTRINKI

Izkušnje kažejo, da so prav države v razvoju vedno tiste, ki trpe posledice spopadov med industrijskimi velesilami.

Človek se na morju najbolj sprosti in olajša – po finančni plati.

Naša zbiralnična korita v novomeški tovarni avtomobilov IMV

Letošnjo jesen bomo med drugim razstavljali na zagrebškem jesenskem velesejmu in na ljubljanskem sejmu sodobne elektronike, Alfa Laval pa še posebej na vinskem sejmu. Na sliki: kompletna serija novih ventilatoriev CKV

POČITNIŠKO OKROGLE

DOBRA ŠOLA

Miha zleze iz vode in Polde se mu na vsa usta čudi:

- Kje za vraga si se pa naučil tako sijajno plavati, Miha?!
- V dolgovich, Polde, v dolgovich ...

NERODNA ZMOTA

Sodnik je na glavni obravnavi izčrpano pojasnil, da je obtoženec vlomil tako, da je razbil straniščno okno, zlezel skozi odprti no, prišel v blagajno, jo odprl itd. Nato pa je sodnik obtoženca vprašal:

- Obtoženec, povejte, ali ste vlomili tako, kakor sem pravkar opisal!

- Obtoženec, povejte, ali ste
- Ne, tovariš sodnik, ne tako, vendar pa moram priznati, da tudi vaš način ni slab ...

KDO PA POSLUŠA

Psihiatra so vprašali, kako le more dan na dan poslušati razlage svojih pacientov o njihovih težavah itd.

- Le-ta pa se je začudil:
- Ja, kdo p. poslušša ...?

REKORDERJI

Med rekorderje v Ameriki so se uvrstili tudi 4 mladoletniki iz mesta Hobart.

Oba parčka sta vztrajala pri poljubno, dolgem 35 ur in pet mi-

nut. Vsako uro sta pokljub prekinila za nekaj minut, da sta se nadihala in popila kavo.

Gledalci so dajali prostovoljne prispevke v sklad za pomoč duševno zaostalim otrokom.

ZNANSTVENA RAZLAGA

Na vprašanje, kaj je telegraf, je Branislav Nušić, znani srbski humorist, dejal:

„Predstavljajte si veliko mačko, ki ima rep v Vranju, glavo pa v Beogradu.“

Če jo potegneš za rep v Vranju, zamijavka v Beogradu.“

„Kaj pa je radio?“ so ga vprašali.

„Ista stvar, samo brez mačke.“

VSAK PO SVOJE

- Jaz vstanem, ko se zdani.
- Jaz pa, ko se zbudim.

AKTUALNO ZDRAVSTVO ZA NAŠE DEJAVNOSTI

Preventivni ukrepi in napotki bolnikom s krčnimi žilami

Nastanek krčnih žil je dedno pogojen in ne glede na osebne lastnosti posameznega človeka imajo pri nastajanju krčnih žil svojo vlogo vse tiste okoliščine, zaradi katerih pride do zastoja krvnega obtoka v golenih do vodnicah: stoječ poklic, splošna telesna lenobnost, zastoj krvi v trebušni votlini zaradi dolgotrajne zapeke, nosečnost, zadržane podveze itd.

Potemtakem ima vsak član delovnega kolektiva, katerega poklic zahteva daljšo stoj, možnosti in je potencialni kandidat, da zbolí zaradi motenj krvnega obtoka v spodnjih okončinah. Zato je potrebno misliti na to možnost in ukrepati čimprej, zlasti pri tistih osebah, ki dalj časa stojijo in tudi pri tistih, katerih starši bolujejo za krčnimi žilami, ker so te skupine najbolj ogrožene. Bistveno je misliti na to bolezen takoj, ko se pojavijo znaki napetosti, stiskanja, teže, krčev in bolečin v mečih, čeprav še ni nobenih vidnih znakov.

Preventivni ukrepi proti nastajanju in razvijanju krčnih žil bi bili naslednji:

- zdrav način življenja ob zadostnem telesnem gibanju, gojenje športov, pravilno razporejeni in dobro izkoriščeni počitki, posebno v poklicih, ki terjajo daljšo stoj;

- v nosečnosti so mehanični in hormonski vplivi pomembni vzrok za nastajanje krčnih žil, obremenitev spodnjih okončin je večja kot sicer, zato so mož-

nosti za razvoj krčnih žil večje. Vsaka nosečnost pomeni novo nevarnost. Zato je prav v nosečnosti nujno potreben zdrav način življenja, pravilna prehrana in zadostno telesno gibanje;

- pri vseh poklicih, ki terjajo daljšo stoj, posebej če gre za ženske, je potrebno delati razremenilne vaje (hoja po prstih v odmorih, doma pa tkz. „vožnja s kolesom“). Na delovnem mestu pa je nujno nositi čevlje s srednje visoko peto;

- če gre za povečano telesno težo (idealna telesna teža odgovarja številu centimetrov telesne višine nad 100: npr. če je nekdo visok 170 cm, je njegova idealna teža 70 kg), je treba ukreniti vse, da bi shujšali. Uživati je treba čim več sadja in zelenjave, odpraviti se sladkorju in močnatim jedem (kruh, testenine) ter maščobam in alkoholu;

- pogosto so krčne žile kombinirane z drugimi deformacijami stopala ali goleni. Razumljivo je, da je takrat nujno potrebno nositi ortopedske vložke za stopala in posvetovati se z ortopedom;

- vsaka oseba nad 25 let starosti, ki ima subjektivne težave v spodnjih okončinah, se mora vsaj enkrat letno pregledati pri zdravniku;

- preventivno jemanje zdravil, ki vplivajo na drobno ožilje spodnjih okončin v smislu normaliziranja in utrjevanja žilne stene. Taka zdravila (ki nam jih

predpiše zdravnik) so potrebna zlasti osebam, ki že imajo začetne težave, kot so občutki stiskanja, napetosti, teže in bolečin v spodnjih okončinah, čeprav še brez vidnih znakov razširjenja ven. Ta zdravila je treba jemati neprekinjeno vsaj 6 tednov v teku enega leta, sicer ne bomo dosegli zaželenega efekta.

PRIPOMBA UREDNIŠTVA:

Gornji članek, ki smo ga prejeli, smo objavili predvsem zato, ker smatramo, da vsebuje koristne napotke tudi za člane naše delovne skupnosti, saj je v dejavnosti našega podjetja mnogo takojmenovanih „stoječih poklicev“.

Če gre za razvito bolezensko sliko varikoznega sindroma (razširjene vene, spremembe na koži goleni v obliki atrofije, spremembe v barvi kože, golenja razjede zaradi motenj krvnega obtoka idr.), je nujno potrebno čimprej k zdravniku, ker je zdravljenje takih bolnikov dolgotrajno in se ne sme zgoditi, da bolnik v času zdravljenja obupa ne zavedajoč se zelo hudih posledic, ki se lahko razvijejo. Posebno je važno povijanje goleni z elastičnim kompresijskim povojem: to naj nam praktično pokaže zdravnik, da ne bi sami z nestrokovnim povijanjem še bolj zavirali krvnega obtoka. Kompresijski elastični povoj povijemo zjutraj, še preden vstanemo iz postelje in ne morda šele nekaj časa potem, ko so razširjene dovodnice že spet močno napolnjene s krvjo.

Elastične nogavice niso primerne: z njimi ne moremo doseči enakomerne kompresije, ker lahko nogavica na nekaterih mestih popusti, tako da dosežemo celo nasproten efekt od zaželenega.

Na koncu tega sestavka želim dati še nekaj napotkov glede ukrepov pri zdravljenju golenj razjede. Bolniki pogosto uporabljajo različne domače pripravke (arnika, hermelika idr.) za obkladke in izpiranje ter mazila z različnimi primesmi, po katerih večkrat pride do alergičnih pojavov. Prav tako popolnoma zgrešeno pogosto uporabljajo razna mazila, ki vsebujejo kortikosteroide (hormoni nadledvične žleze) in imajo negativen vpliv na zdravljenje golenj razjede. Ta zdravila navadno kupujejo v lekarni brez recepta in brez posvetovanja z zdravnikom.

Torej mazila, kot so Hydrocortin, Hydrocortison, Synalar, Locacorten, Ultralan idr., negativno vplivajo na golenjo razjedo, ker zavirajo zaraščanje rane. Prav tako je hudo zgrešeno, če bolnik po lastni presoji zdravi golenjo razjedo in kupuje različna mazila. Mora torej pri-

BODICE

STRAH GA JE PRIGNAL

Zelo znan član našega kolektiva, ki se sicer ukvarja tudi z donosno obrtjo (njegov priljubljeni rek: „... Jaz ne grem v Ameriko, jo imam že tu...“), je zadnjič vse presenetil.

Čeprav ga sicer nikakor ni mogoče pridobiti, da bi sodeloval v kakem organu upravljanja (razumljivo!) ali da bi se udeležil kateregakoli sestanka, pa se je osebno pojavil na nedavni konferenci o aktualnem mednarodnem položaju Jugoslavije ter je celo aktivno sodeloval z zastavitvijo cele vrste vprašanj.

Sedaj ga vsi po vrsti sprašujejo, kako kaj za bodoče kaže glede ukinitve zasebnega kapitalizma v Jugoslaviji...

DOPUST MU JE ŠKODIL!

Srečala sta se dva monterja, lepo zagorela v obraz, in prvi potarna:

– Veš, na dopustu sem bil na morju, pa me je ves čas bolela glava in želodec – še sedaj ni dobro.

– Čudno, tudi jaz sem bil na morju, pa sem se ves čas odlično počutil, se veselo pohvalil drugi.

– Res ne vem, kaj bi

bilo, skušal sem se pozdraviti z dalmatinsko čmimo, še prošek sem pil, pa ni pomagalo, četudi sem redno pil, včasih še pozno v noč...

– Veš kaj, verjetno bo vzrok v tem, da sem si jaz nabral na dopustu novih moči, ti si pa nalival alkohol v kri!

ELEKTRIČAR JE

– Kako pa to, da v službi ne obuješ zaščitnih čevljev, ki so ojačani z jeklno podlago spredaj in zadaj?

– Veš, jaz sem pa električar!!!

NESLUTENE PERSPEKTIVE

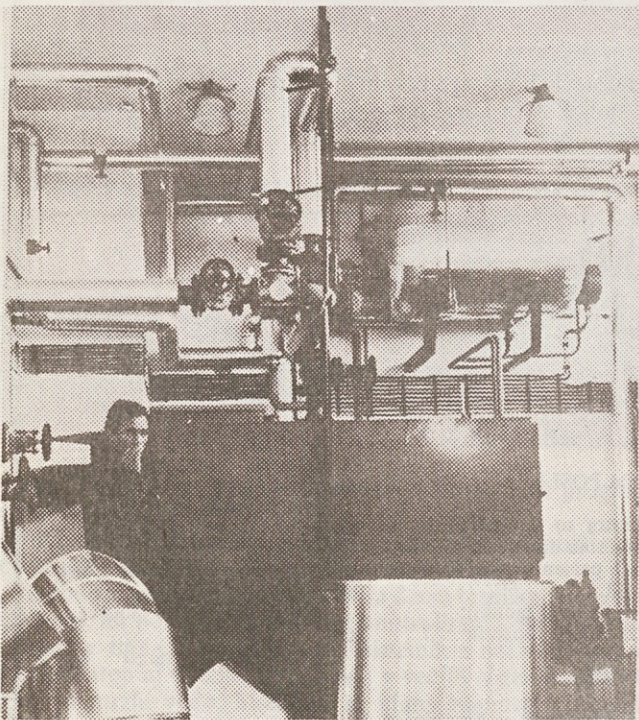
Član našega kolektiva je kot dober zakonski mož pridno praznil vsebino sesalca za prah – na vrtu, tik ob cesti: tako so mimoidoči imeli priliko videti ga.

Mimo sta pristopicala tudi dve mlajši ženski, ob katerih se je smukal petletni fantek.

Ko je zagledal sesalec v rokah našega sodelavca, je navdušeno vzkliknil: „Mamica, poglej kakšno mašina!“

Seveda se mamica ni posebno zmedla:

„... Sine, nič ti ni treba biti nevoščljiv, ko boš velik, jo boš zagotovo tudi ti imel!“

Eden redkejših poklicev v naši dejavnosti – izolaterski – terja natančno delo za okusen končni videz naprav

hajati na ambulantne kontrole zaradi posveta, nadaljnega predpisovanja najprimernejših zdravil in vsakokratne obdelave golenj razjede. Bolnik se mora zavedati, da golenja razjeda na okončini s prizadeto cirkulacijo ni enkrat

pogoj, ki ozdravljen ne terja nobene skrbi več. Nasprotno: cirkulacijske motnje ostanejo in možnost ponovne razjede, tudi ob najmanjši poškodbi, vnetju ali podobnem, je vedno prisotna. dr. L. D.

PRED ZAKLJUČKOM POČITNIŠKE SEZONE

Morje se poslavlja

Letošnja počitniška sezona se počasi bliža svojemu koncu, čeprav kaže, da bo lepo vreme trajalo še naprej. Predvidoma bomo v obeh domovih ob morju zaključili sezono med 10. in 15. septembrom, če se ne bodo pojavili še zakasneli člani kolektiva z željo, da bi še nekaj jesenskih dni preživel v domovih ob morju.

In kako naj zaključimo naša počitniška razmišljanja?

FIESA

Novi dom je bil od dneva otvoritve polno zaseden, nemalokrat pa smo se morali priporočiti tudi sosedu za ležišča, da smo lahko kolikor toliko upoštevali želje naših članov.

Odbor počitniške skupnosti je z veseljem obravnaval vse pozitivne in negativne ocene našega novega doma. Od strani gostov je bilo izrečeno mnogo pohval-

nih besed, ni pa manjkalo tudi kritike, tako na račun hrane, postrežbe, namestitve i. p. Vemo, da ni bilo vse tako, kot bi bilo lahko. Spomnimo se samo prvih izmen, ko je zaradi neizdobljenih primanjkovalo ležišč in je bilo ob vsaki izmeni pravo preseljevanje postelj iz sobe v sobo, pač po potrebah in številu gostov. Hvaležni smo vsem tistim, ki so to z razumevanjem vzeli na znanje in po svojih močeh pomagali upravi doma, da je začetne težave prebrodila.

Zal pa moramo ugotoviti, da ni bilo vedno tako.

Posamezniki so zahtevali več, kot se jim je lahko nudilo. Mnogi so pozabljali na to, da je dom zgrajen iz naših skupnih sredstev, da dom želimo očuvati tudi za tiste, ki bodo prišli za nami. S slabim odnosom do inventarja že ob zaključku prve sezone lahko ugotovljamo okvare na inventarju doma, na okoličnici: saj so bile posameznikom na poti celo rože, ki smo jih namestili le zato, da so polepšale le delno urejeno okolico! Otroci so se podili iz prostora v prostor, raznašali inventar, nekateri starši pa so pri tem ostajali popolnoma brezbržni, češ, saj smo na dopustu, tu pa se lahko dela, kar se hoče, saj ni naše, bodo že popravili...

Prvi „kompleten“ posnetek našega novega počitniškega doma v Fiesi, ki predstavlja za fotografa sila težaven objekt: „približati“ se mu je mogoče le s teleobjektivom, zato pa je treba peščiti v nasproti ležeči hrib

Mislimo, da se bo prav ob takih primerih potrebno zamisliti in s hišnim redom predpisati ostrejša ukrepa.

LOŠINJ

Po številu gostov Lošinj za Fieso ni zaostajal, čeprav so kapacitete doma mnogo manjše. Vseskozi smo si pomagali z zasebnimi sobami, osebe doma pa se je trudilo, da je v tesnih prostorih lahko pripravilo hrano za toliko gostov. Kolikor smo lahko zasledovali izjave posameznikov, je bilo na Lošnju letos lepo, pa tudi s hrano in stanovanji so bili gostje zadovoljni. Lahko pa pripomnimo, da je k dobri volji dosti prispevalo tudi lepo vreme.

Za prihodnje leto pa upamo, da bo še boljše, saj bomo po vseh predvidevanjih lahko letovali že v novo urejenem domu.

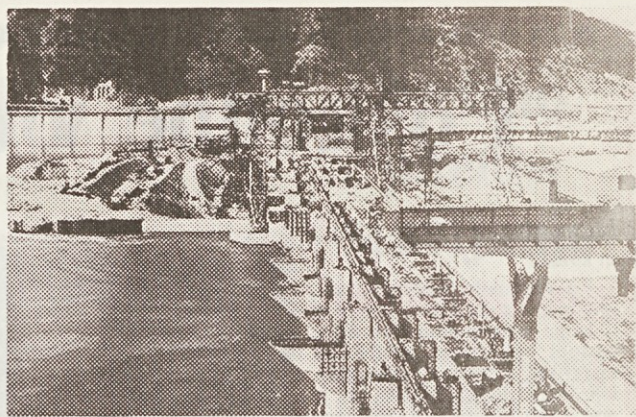
SEPTEMBRSKI ZAKLJUČEK

Mislím, da se bodo vsi, ki so letovali na Lošnju ali v Fiesi, strinjali z nami, da se osebe domov, ki je ob težkih pogojih dela skrbelo za dobro počutje gostov, tudi s tega mesta zahvalimo in se pridružimo zahvalam, ki so jih posamezniki v zelo velikem številu vpisali v knjigo vtisov in pripomb.

Medtem ko bodo v septembru na Lošnju letovali še redni gostje, pa bodo v Fiesi letovali naši zaslužni delavci, katerim so posamezni obrati s sindikalno organizacijo omogočili brezplačno 10-dnevno bivanje. Prav njim želimo še posebno prijetno bivanje v domu: naj pridejo ob tej priložnosti do zaključka, da je tudi prijeten dopust potreben za nadaljnje delo in zdravje.

Koči na Veliki planini sta bili letos dobro obiskani. Zasedeni sta še do 10. septembra, dom na Pohorju pa je zaseden celo do oktobra.

T. P.

ZANIMIVO IZ TUJIH VIROV

Torej le — Džerdap II?

Če izvršni svet Srbije ne bo imel načelnih pripomb k sporazumu o zgraditvi hidrocentrale Džerdap II, se bodo dela začela prihodnje leto, končana pa bodo leta 1978. Romuni so že sestavili prve projekte in pripravili predlog za financiranje.

Glede na to, da Jugoslavija ni posebno zainteresirana za gradnjo tega objekta niti nima razpoložljivih sredstev, Romunom pa je električna energija potrebna, so Romuni prišli na dan s stvarnim predlogom, da bi sami financirali Džerdap II, tako da bi polovica objekta pripadla Jugoslaviji, ki bi njegovo vrednost odplačala z dobavami električne energije.

Džerdap II bi zgradili 70 do 80 kilometrov niže od Džerdapa I, pri Prahovu. To bi bila prečna centrala z okrog 430 megavati (Džerdap I ima 2100 megavati) in s povprečno letno proizvodnjo okrog 2,5 milijarde kWh (napram 11,4 milijarde kWh). V nasprotju z Džerdapom I, ki ima 12 generatorskih skupin po 178 megavati s Kaplanovimi turbinami, bi imel Džerdap II 16 do 18 generatorjev s po 30 do 40 megavati s cevnimi turbinami.

Cena električne energije iz Džerdapa II bi bila precej — mor-

da za 80 odstotkov — višja od električne energije iz Džerdapa I. Po neuradnih cenitvah bi gradnja Džerdapa II stala od 150 do 200 milijonov dolarjev. Jugoslavija bi torej lahko odplačala svojo polovico z dobavami električne energije v manj kot desetih letih.

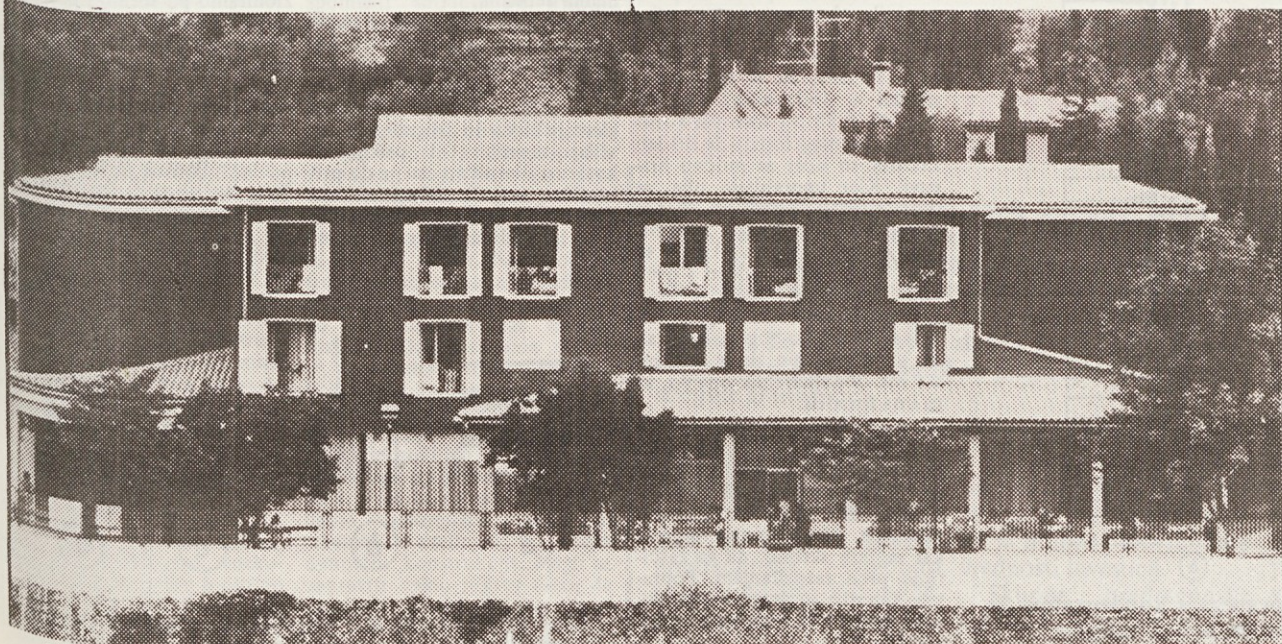
Zgraditev Džerdapa II bi ugodno vplivala tudi na plovbo po Donavi, saj bi omogočila, da bi se povečala tonaža ladij, ki lahko plovejo po Donavi, poleg še nekaterih drugih dobrih strani. A tudi tu bo, tako kot pri Džerdapu I, nastal problem udeležbe uporabnikov navigacijskega sistema pri stroških gradnje (tudi tu bi zgradili dve splavnici in drugo).

Ceprav zgraditev Džerdapa I prinaša velike prihranke rečnemu brodarstvu podonavskih držav (plovba podnevi in ponoči, poleti in pozimi, skrajšana pot skozi Džerdap od povprečno 132 ur na tretjino, poleg tega lahko plovejo tudi slabše ladje, prav tako kot tudi večje ladje itd.), se zaradi nesoglasja nekaterih članic donavske komisije, ki ima sedež v Budimpešti, ni strinjala s predlogi Jugoslavije in Romunije, naj bi te države bile udeležene pri stroških.

V prometu skozi Džerdap pride na Sovjetsko zvezo 50 do 55 odstotkov, na Jugoslavijo in Romunijo skupaj okrog 30 odstotkov, na vse druge države pa 15 do 20 odstotkov. V tem sorazmerju bi morala biti tudi udeležba pri stroških gradnje navigacijskega sistema Džerdap I in najbrž tudi Džerdap II. Vendar sta Jugoslavija in Romunija zmanjšali svoj zahtevek nasproti drugim državam — uporabnicam na 55 milijonov dolarjev. Vprašanje je še, ali bo to sprejeto.

XXX

Se ena zanimiva vest iz Džerdapa. Na gradbišču džerdapske hidrocentrale so začeli zidati poslopje za carinarnico, ki bo pred mostom čez jezo. Gradnja carinarnice bo končana aprila. Pričakujejo, da bodo most izročili prometu 1. maja prihodnje leto, ko bodo končana vsa dela v gradnji energetskega in plovne sistema Džerdap. Most čez jezo bo prav gotovo eden najbolj atraktivnih evropskih mejnih prehodov.

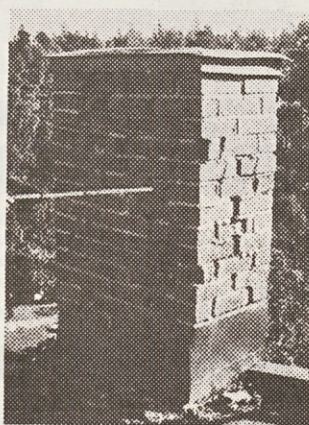
● ZA RAZŠIRITEV IN POGLOBITEV NAŠEGA STROKOVNEGA ZNANJA ● ZA RAZŠIRITEV IN POGLOBITEV NAŠEGA

Poškodbe v dimniku pri izgorevanju

(Nadaljevanje iz prejšnje številke in konec)

Pri dimnikih predvsem tam, kjer kurijo z gorilnim oljem in se ohladijo izgoreli plini do rosišča, nastopi razpadanje gradbenega materiala najprej v najhladnejšem delu dimne tuljave, to je pod kapo dimnika. Razredčena žveplena kislina v dimnih plinih, ki nastanejo iz žveplovega dvokisa, žre gradbeni material, naj bo to opeka, malta, jeklena pločevina in celo lito železo, iz katerega so izdelani nekateri kotli, kjerkoli se zniža temperatura plinov v dotiku s hladnimi ploskvami v področje rosišča (130 do 150 stopinj Celzija). Dimni plini izhajajo pri kotlih na premog pri polni obtežbi s temperaturo okoli 300 stopinj Celzija, pri tem znaša izkoristek kotla od 0,50 do 0,60. Pri kurjenju z oljem preidejo dimni plini pri vsakem zagonu in izklopu področje rosišča. Dimni plini pri kotlu na olje so močnejše ohlajeni (na okoli 180 do 200 stopinj Celzija). Izkoristek kotla na olje je 0,82 do 0,92.

Po DIN 1058 spadajo dimniki na gorilno olje, ki vsebuje žveplo, med izrazito kisle dimnike. Graditi jih je treba tako, da so odporni proti kislinam od kotla pa do ustja na vrhu dimnika. Nemški normativ predpisuje posebno šamotno opeko, ki je kislinosko odporna in mora biti sposobna vsrkati 5 do 8 % vlage na površini, ki jo po izklopu gorilnika zopet odda nazaj na pline. Naša ilovica in iz nje napravljena opeka ni primerna, ker ne zdrži tako trdih pogojev. Žveplena kislina jo napada in drobi v mivko. Malta se spremeni v

Poškodovan dimnik

mavec in razpade. Nastanejo luknje. Dimnik začne na vrhu dobesedno razpadati. Proces hlajenja plinov se pospeši. Notranjost dimnika postane hrapava, vlek se zmanjšuje, to pa učinkuje tudi na proizvodnjo toplote v kotlu. V kotlu in v kurilnici se bo pojavil tudi CO.

Notranje poškodbe dimnika bo opazil najprej dimnikar. Na vidni strani se bodo pojavile znatno kasneje in jih lahko vsak opazi. Barva opeke se spremeni, pojavijo se vlažni madeži na licu dimnika, obseg proti vrhu se širi, dimnik začne cvesti – razpadati. Tedaj je pa že prepozno za ukrepanje.

Pojav razpadanja se čuti tudi v sobah: pokaže se moker madež na dimni steni, posebno neprijetno pa je, ker se noče posušiti in ker zaudarja po kislem.

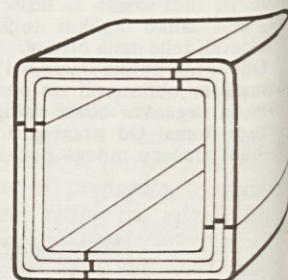
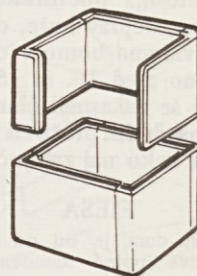
Do sedaj nismo imeli dosti opravka s kotli na plin. Med

plinskim boilerjem in kotlom ni bistvene razlike, je pa v obratovanju. Pri plinskem kotlu imamo opraviti z veliko daljšim in vsakodnevnim obratovanjem, kar povzroča temu primerno večje količine kondenzata. Vodna para sama na sebi ne povzroča korozij, pač pa namaka slabo in porozno opeko in malto. Vsaka vlaga sili počasi in neprekinjeno iz toplejše notranje strani proti zunanji, kjer pozimi zmrzne. Tako se začne proces krušenja na licu dimnika.

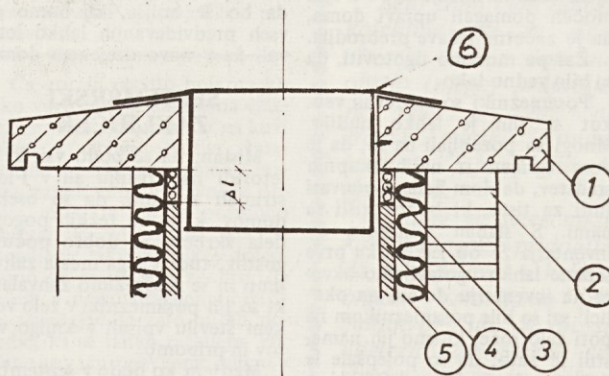
Vprašamo se: v katerem času pa lahko pričakujemo razpad dimnika oziroma potrebno popravilo pri dosedanjem načinu zidanja?

ZASNOVA DIMNIKA

Projektanti centralne kurjeve so potrebovali po sedanjih praksi le podatek o višini dimnika in obtežbi kotlov v kcal/h. Gradnja modernega dimnika, pri katerem hočemo izrabiti vse njegove prednosti in možnosti, predpostavlja več podatkov. Osnovni zakon je: vsak kotel svojo tuljavo. Ni dopustno vezati dva kotla na eno in tudi ne dveh tuljav uporabiti za en kotel. Ločimo dimnike, pri katerih obratujejo kotli na naraven vlek, kotle z nadtlačnim zgorevanjem in s prisilnim vlekom. Vsak od teh zahteva drugačno rešitev. Vodoravni del dimnika sme biti dolg le 1/4 dimnične višine.

Forvalovi elementi

Detajl modernega dimnika: tuljava preprečuje navlaženje toplotne izolacije. 1 – betonska kapa, 2 – opečni zdi, 3 – azbestna tesnitev, 4 – šamotna tuljava, 5 – toplotna izolacija, 6 – vložek iz nerjavečega jekla

Vse je odvisno od kvalitete opeke, debeline dimnične stene, temperature v prostorih, skozi katere je speljana dimnična tuljava, in trajanje obtežbe, in sicer največje, srednje in najnižje.

Poškodbe na dimniku z madežem v sobi so opazili že po 2 mesecih obratovanja (pri oljni peči ali trajno goreči peči). Nov dimnik, sestavljen iz dveh tuljav (14 x 14 cm), se je dobesedno sesedel v dveh letih. Dimniki 40 x 40 x 38 cm zidu pri kurjenju na premog trajajo že 30 let. Znotraj so sicer že močno hrapavi. Kjer uporabljajo olje, se cedi smola po fasadi itd., kar je neugledno za moderne zgradbe. Nek dimnik (60 x 80 cm) in visok 52 m je bil uničen v dveh letih. Življenjska doba je torej zelo različna in tem krajša, čim bolj neugodni so pogoji. Normalno se je smatralo, da je življenjski vek dimnika enak onemu, ki ga ima zgradba.

Zato bomo pri provizorijih poskrbeli za to, da dimni plini ne nadlegujejo prebivalcev v okolici. Pri stabilnih okrovnih napravah bomo gradili dimnik kar najbolj skrbno, da ga zaščitimo pred razpadanjem. Popravila dimnika so draga in povzročajo celo vrsto nevšečnosti tudi stanovalcem.

Samotna tuljava sme biti debela 2,5 do 6 cm, kar je odvisno od notranjega preseka. Predpisana je toplotna izolacija glede kvalitete in trdnosti. Tudi za debelino plašča, ki je lahko iz betona, opeke, mavca, opečnega drobirja itd., je določena minimalna debelina.

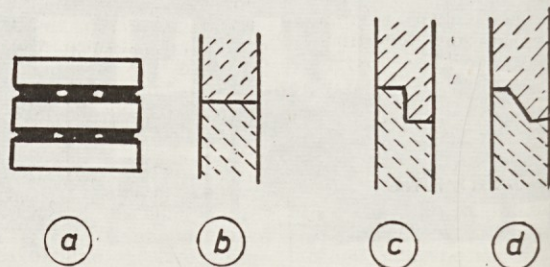
Dimnična tuljava mora imeti možnost, da se pri vsakem zagonu gorilnika močno raztegne. Računa se z raztezkom 3 mm na m/m. Konstrukcija dimnične glave je bistveno drugačna od do sedaj znanih. Od priključka kotla na dimnično cev pa do priključka na dimnično tuljavo mora biti speljana cev kar najbolj aerodinamično ugodno.

Novos za nas je, da se naj dimnična cev priključi na dimnik pod kotom 15 do 45 stopinj. Dimnična tuljava mora biti popolnoma ravna in ne sme biti nikjer vpeta v obdajajoči plašč ali zid. Plašč je lahko prekinjen s ploščicami nadstropja ali pa je zidan od temeljev do vrha. Dno dimnične tuljave dobi poseben kos, ki je znotraj glaziran in ima sifoniran odtok za kondenzat. Za vsak dimnik izdelava vavalec elementov poseben gradbeni načrt, ki v celoti reši vse statične in toplotne tehnične probleme.

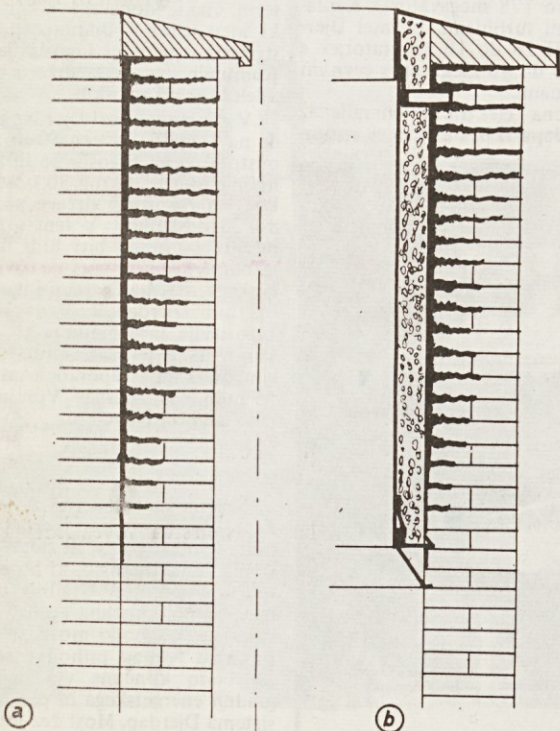
Moderen dimnik je uporabljen za vse vrste goriva.

DIMENZIONIRANJE

Moderne dimnike dimenzioniramo po formuli prof. Welgerja. Izračunani profili so manjši kot po DIN. Zaradi uporabe toplotne izolacije je tudi zunanja mera manjša. Podrobnosti računa ne spadajo v ta članek. Zanimiva pa je primerjava potrebnega tlorisa. Za dva kotla po 550.000 Kcal/h in višine 22 m, ki rabita le vzgonski vlek, so izračunali zunanje mere (presek A) takole:

Stiki dimnih tuljav: a – klasičen, b – napačen, c – in d – moderna

Sanacija dimnika, poškodovanega s kondenzatom in žvepleno kislino: a – bolan dimnik, b – sanacija

STROKOVNEGA ZNANJA • ZA RAZŠIRITEV IN POGLOBITEV NAŠEGA STROKOVNEGA ZNANJA

goriv, ki vsebujejo žveplo

- troslojni moderni dimnik	100 %
- dvoslojni dimnik	102 %
- klasično zidan dimnik	272 %

MATERIALI

Nemški predpis DIN 1058 pove, kaj se zahteva od dimnične tuljave, kaj mora vzdržati in kakšna glina je primerna. Gre za glino šamotko, ki ne vsebuje nobenega železa, niti apnenca. Pomešana je s kremenecem, lojevem itd. Imeti mora visoko talilno točko. Pri žganju ne sme spreminjati svoje oblike itd. Glina za opeko sploh ne ustreza za uporabo olja in plina. Prav tako tudi cementni izdelki niso odporni pred žvepleno kislino. Tako so nekateri izdelki, ki jih kot dimnične elemente uvažamo iz nekaterih sosednjih držav, neustrezni in ne ustrezajo predpisom.

V naši državi so začeli izdelovati v Ljubljani manjše okrogle profile, in kratkem pa bo stekla proizvodnja štirioglatih profilov. Plaste iz opečnega drobirja izdelujejo ni nobena umetnost. Toplotno izolacijo, ki je potrebna za oblogo tuljav, dobimo v izvrstni kvaliteti pri „Termiki“.

DIMENZIJE DIMNIČNIH ELEMENTOV

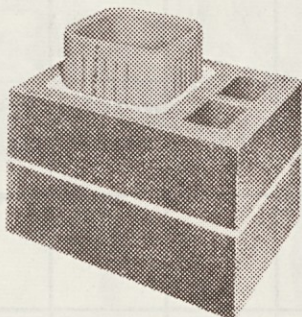
Cevi izdelujejo v standardnih višinah 33 cm (Schiedel) in 12,5, 25, 50 cm (Plewa) ter 16,5, 24,00 cm plošče (Forval) za večje profile. Stiki so na pero. Tako kondenzat ali dež ne more premočiti toplotne izolacije okoli cevi. Stiki so zaliti s posebnim kitom v debelini 1 do 1,5 mm.

Zgrajeni dimniki morajo imeti vse vnaprej predvidene odprtine. Naknadno sekane ni dopustno, ker bi počila tuljava. Dimnik bi se moral celo zrušiti. Zato je treba posvetiti vso pozornost velikosti in naklonu priključka. Tu ni mogoča nobena naknadna improvizacija.

Novost je izvedba dimnične glave. V betonsko ploščo je vgrajen ovrtnik iz nerjaveče pločevine, ki prepreči vlaženje toplotne izolacije. Na vrhu dimnika, ki je obložen s kislinso odpornimi keramičnimi ploščicami, ki so med seboj zakitane, je vgrajena cev za odvod meteorne vode in toka v notranjost dimnika. Dimnična plošča je ravna s licem brez odkapnega nosa. Konstrukcija onemogoča odcejanje smole po zunanji ploskvi. Odpadejo seveda vse strešice in drugi nastavitvi ter arhitektonski okrasni.

ŠE O PRESEKU DIMNIKA

V principu sta obe obliki, okrogla in pravokotna, enakovredni. Gre le za boljše toplotno izolacijo in za čim manjšo toplotno akumulacijo. Če poznajo arhitekt, projektant in gradbeni

Troplasten dimnik PLEWA

izvajalec navedena osnovna pravila, ni težko zgraditi korekten dimnik, ki bo deloval zanesljivo v vseh vremenskih prilikah za predviden kotlovski učinek.

SANACIJA OBSTOJEČIH DIMNIKOV

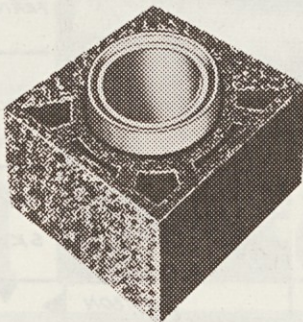
Pri gradnji novih dimnikov je enostavno: izberemo ustrezen precep ter tip in s tem je projektant opravil. Načrte dobi od tovarne naknadno. Drugo je reševanje nalog na obstoječih zgradbah pri bolnih dimnikih. Naj navedemo nekaj primerov, čeprav je treba vsakega obravnavati po svoje:

1. Obstoječi dimnik naj služi za novo postavljeno centralno kurjavo na olje. S tako nalogo se srečamo pri vseh obstoječih zgradbah, predvsem pri individualnih hišicah. Največkrat imamo na razpolago dve tuljavi 14 x 14 cm z vmesnim jezikom 14 cm. Presek, ki je na razpolago (skoro 400 kvadr. centimetrov), bi zadostoval pri višini H = 10 cm za učinek kotla za 50.000 kcal/h, torej več kot je normalno potrebno. In vendar! Mnogi dimniki delujejo le pri kurjenju. Komaj instalater ali tehnik odnese pete, že začne spomladi smrdeti po kislem. Naprava začne šepati, gospodar se čuti ogoljufanega.

Kako moramo gledati na ta problem? Gospodarju je treba predočiti v vsakem primeru, da bo dimnik, ki ni toplotno zadostno izoliran, kmalu propadel. Pomagamo si pri premogu z ventilatorjem eshavarstjem posebne oblike in materiala. Tak ventilator hitro segreje dimnik, saj teče največ 20 minut. Na žalost je treba ventilator uvoziti. Težavna je naloga pri olju, ker ni dopustno uporabljati takega ventilatorja. Najbolj radikalna rešitev je, da totalno uredimo dimnik. Eno stran moramo odpreti in nato vgradimo dimnično tuljavo najprimernejše pravokotne oblike. Priporočljivo je, da se ta adaptacija opravi od temelja do vrha. Vsak kompromis, tj. samo delno preurejanje, slabi in zmanjšuje prednosti moderne dimnične konstrukcije. Mogli bi napraviti delno rešitev tako, da obnovimo del dimnika, in to nad najvišjo betonsko ploščo. Lice dimnika v kleti, pritličju in

prvem nadstropju pa na obeh (!) straneh izoliramo s 3 cm plutovinasto ali 8 cm heraklitno ploščo. Toplotna izolacija mora biti stabilna, negorljiva in pritrjena na steno dimnika.

Brez dodatne izolacije se lahko pojavi vlažen madež na dimnični steni, če so razmere neugodne (prevelik gorilnik oz. kotel, v splošnem premajhna obtežba, redek pogon poleti). Hišni gospodar mora biti seznanjen z rizikom nepopolne sanacije, če noče slišati o popolni rekonstrukciji.

Dimnik Schiedel

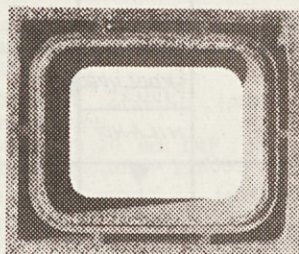
2. Najtežje je sanirati dimnik obstoječe centralne kurjave. Načinov je več. Razen omenjene gradbene rešitve je mogoče z vgraditvijo vložka iz nerjaveče pločevine, ki se ga vstavi z vrha dimnika navzdol, zmanjšati napredovanje korozije v zgornjem delu dimnika. Dimnik je treba preračunati na novo, da je mogoče zmanjšati prerez na resnično obtežbo. Tako dobimo manjši presek dimnika; v prostor med pločevinasto cevjo in obstoje-

čim dimničnim zidom pa nasujemo posebno visokokvalitetno izolacijsko maso. Ob tej priliki se včasih izplača izboljšati priključek dimne cevi na dimniško tuljavo, tako da se ga izvede pod kotom 45 stopinj.

Če je sanacija strokovno pravilno pripravljena, uspe, sicer pa še vedno preostane zgraditi nov dimnik.

Stranke se zatekajo dostikrat po nasvet za dimnik na nepravo stran. Izvajalec centralne kurjave je strokovnjak za izvajanje instalacij. Dimnikar bo povedal, kakšna je obstoječa kurjava in kakšen je vlek, trgovec z dimničnimi elementi bo hvalil svoje blago, da bi ga čim več prodal.

Za reševanje takih nalog je najbolj poklican nevtralen, neodvisen in izkušen strokovnjak iz stroke centralne kurjave, ki zna vrednotiti vse spremljajoče pojave in jih povezati v ustrezen predlog, ki je za investitorja kar najbolj sprejemljiv. Vesten strokovnjak bo tudi povedal resnico, neolepšano in neobarvano, brez ozira na želje posameznih interesentov, da je investitorju povsem

Neustrezen element, ki ga celo uvažamo!

V SLOVENIJI 424 INVESTITORJEV
ZA 705 INVESTICIJSKIH PROJEKTOV

Ni »nepokritih« investicij

V Sloveniji praktično ni novih investicij, ki ne bi bile „pokrite“. Za vse investicije v letošnjem in lanskem letu je denar (fornalno) zagotovljen. Poleg tega smo zabeležili pomemben porast deležev lastnih sredstev investitorjev, hkrati pa se je zmanjšalo najemanje kreditov. To je ugotovila služba družbenega knjigovodstva, ko je junija podrobno pregledala račune investicijske gradnje.

V prvih petih mesecih leta je v Sloveniji 424 investitorjev začelo uresničevati skupno 705 investicijskih projektov. Skupna predračunska vrednost znaša milijardo 595 milijonov dinarjev. Na investicije

v gospodarstvu odpade 87 %. Investitorji so iz lastnih sredstev zagotovili 737 milijonov dinarjev oziroma 46 % skupne predračunske vrednosti investicij.

Skupna predračunska vrednost investicij, ki so

Naivno poenostavljanje

... Preveč poenostavljamo ta pomembna dogajanja (okoli napovedane devalvacije dolarja) in posledice, če se zadovoljujemo z ugotovitvijo Narodne banke Jugoslavije, da „dinar ni tarča“ teh dogajanj in gibanj.

Bili bi srečni, če bi bil tarča, ker bi to pomenilo, da uživa dinar potreben ugled in trdnost v mednarodnem plačilnem prometu!

Ne gre niti samo za dvostranske odnose, ki bodo prizadeti ob protekcionističnem ukrepu ZDA, da uvede 10-odstotno uvozno takso. To pa ne bo samo zmanjšalo našega izvoza od sedanjih 100 milijonov dolarjev na ameriško tržišče, ampak bo nujno otežilo tudi naš izvoz na druga konvertibilna tržišča. Pričakovati namreč moramo, da se bo izredno zaostri konkurenca na vseh tržiščih, ne samo na konvertibilnih, ker se bodo tam pojavili proizvodi, ki ne bodo več našli plasmaja na tržišču ZDA ...

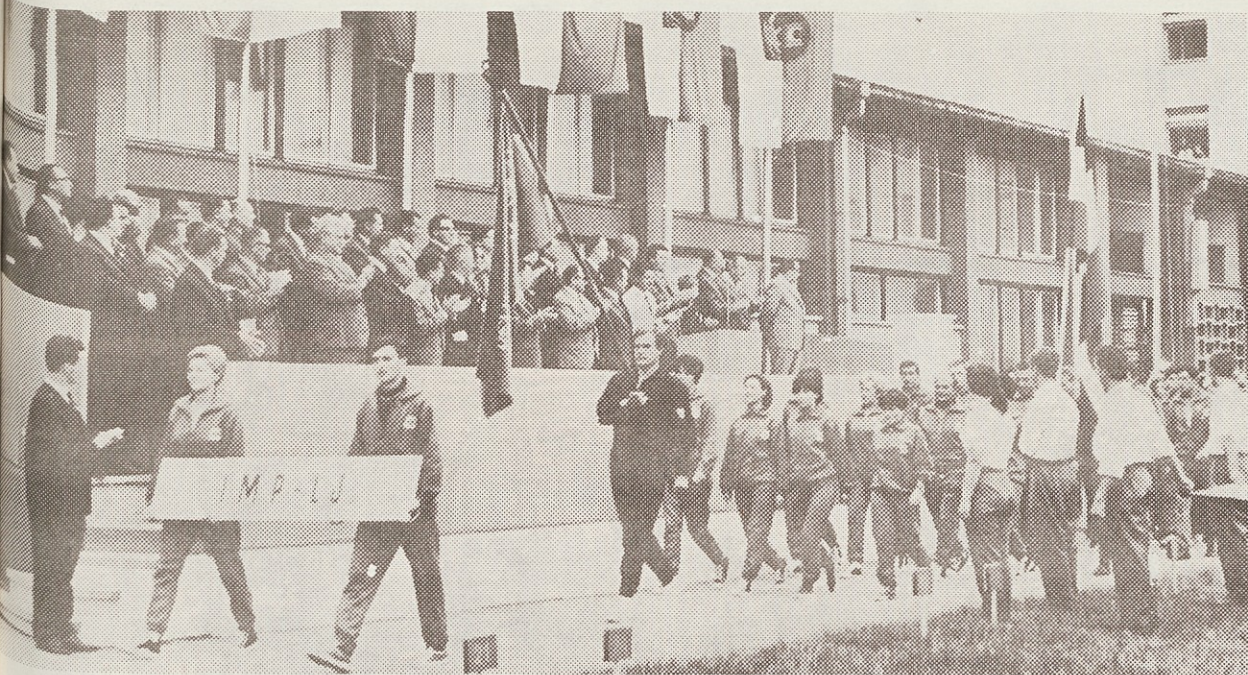
Dr. S. PAVLIČ v DELU

jasen položaj in posledica pri eventualni delni sanaciji. Kajti – ukrepal ter naročil bo sam in tudi posledice bo nosil sam.

Ing. DUŠAN GREGORKA
(Copyright by IMP)

MP G

30 din
20 din
10 din

PRED LETOŠNJIMI ŠPORTNIMI IGRAMI GRADBINECV

Finiš pred nastopi

Le nekaj dni nas še loči od letošnjih letnih športnih iger gradbincev Slovenije.

Športni park Kodeljevo, prizorišče letošnjih iger, je pripravljen za to največjo prireditev doslej, gradbeno olimpiado, kot jo nekateri imenujejo.

Kljub sezoni dopustov in veliki vročini, ki nekaterim ni dovoljevala intenzivnejših priprav, upamo, da so naše ekipe kolikor toliko dobro pripravljene, da bodo častno zastopale naš kolektiv tudi na letošnji, doslej najbolj množični prireditvi.

Vse naše ekipe, ki bodo nastopale na igrah od 3. do 5. septembra, so že več ali manj sestavljene, z izjemo ženske ekipe v odbojki, kjer imamo več težav.

POVZETEK IZ TEKMOVALNEGA PRAVILNIKA POSLOVNIKA SIG 71

Pravico sodelovati na igrah imajo le tisti člani kolektiva določene gospodarske organizacije (podjetja), ki so z njo v rednem delovnem razmerju ali vajenci; torej nimajo pravice sodelovati honorarno zaposleni, zunanji sodelavci in študenti.

Pravico do sodelovanja na igrah dokazujejo tekmovalci z osebno izkaznico in zdravstveno vidno, iz katere mora biti razvidno, da so bili še 8 dni pred igrami zaposleni pri gospodarski organizaciji in da so vsaj dva meseca člani kolektiva, za katerega nameravajo nastopiti. Tekmovalci ne sme in ne more nastopiti, če nima urejenih osebnih listin; tudi ne, dokler je v bolnišniškem staležu.

Če sodnik ali delegat dobi prijavo ali sam ugotovi (oz. upravičeno sumi), da nameravajo tekmovalci nastopiti z drugimi imeni ali da so predložili ponarejene dokumente, zadevo nemudoma odstopi častnemu razsodišču. Le-to bo v ugotovljenem primeru kršitve pravil takoj diskvalificiralo in odstranilo od

nadaljnega tekmovalnega celotno tekmovalno ekipo te panoge. S tem bodo ekipi izbrisani tudi vsi do diskvalifikacije doseženi rezultati. Častno razsodišče bo javno razglasilo svojo odločitev.

Vodje posameznih ekip (kapetani) morajo najmanj 15 minut pred začetkom vsake tekme predati sodniku ali delegatu seznam tekmovalcev za predvideno tekmo in priložiti vse potrebne listine. Igralec, ki ga ni v seznamu, ne more pred tekmo ali med tekmo zamenjati odsotnega ali poškodovanega igralca. V imenskih prijavah morajo biti naslednji podatki: naslov prijavitelne organizacije, športna panoga, imenski seznam vseh tekmovalcev in rezerv, številka osebne in zdravstvene izkaznice posameznih tekmovalcev in podpis vodje ekipe.

Na tekmi morajo ekipe nastopiti ob točno določeni uri. Sodnik da ob napovedanem času znamenje za začetek tekme. Če ene izmed ekip ali obeh ni na startu, sodnik po 10 minutah čakanja odpisaka konec in to vnese v zapisnik. Tako zaključene tekme ni mogoče ponovno začeti.

Morebitne ugovore in pritožbe vlagajo pri sodniku ali de-

legatu samo kapetani ekip. Pritožbe se lahko vložijo v roku 30 minut po končani tekmi. Kavgacija za vložitev pritožbe je 30 din. Če je pritožba pozitivno rešena, se denar vrne. Pritožbe, ki zajemajo materialno kršitev pravil, rešuje tekmovalni vodja športne panoge s sodniškim zborom, pri tem je izvet sodnik, ki ga pritožba neposredno zadeva. Vse druge pritožbe rešuje častno razsodišče.

Sodnik bo vsakega igralca, ki ugovarja sodniku, prvič opomnil, drugič pa poklical k sebi kapetana ekipe in ga pozval, naj opomni svojega igralca. Pri ponovnem ugovarjanju pa bo nediscipliniranega igralca poslal z igrišča. Če izključeni igralec noče takoj z igrišča ali se tudi na zahtevo svojega kapetana ne odstrani, ali kapetan igralca noče napotiti z igrišča, sodnik zaključiti tekmo v škodo nedisciplinirane ekipe.

Tekmovalci, ki fizično napade sodnika, se kaznuje z odstranitvijo z iger za vedno, hkrati pa predlaga za kaznovanje v svoji gospodarski organizaciji in športni zvezi, če je njen član.

Vsako podjetje lahko prijavi za tekmovalce v posameznih športnih panogah le po eno tekmovalno ekipo.

Podjetje, ki prijavi svojo udeležbo na SIG 1971, prevzame s tem del skupnih stroškov za organizacijo tudi v primeru, če se iger ne udeležijo.

NAŠI NASPROTNIKI TER ČAS IN KRAJ TEKME V PRVEM KOLU: MALI NOGOMET (prijavljenih 40 ekip):

3. 9. ob 16.20: IMP : SGP
Hrastnik - igrišče 2

ODBOJKA MOŠKI (prijavljenih 19 ekip):

4. 9. ob 10. uri: IMP : Elektroprojekt, Ljubljana - igrišče 2

ODBOJKA ŽENSKE (prijavljenih 8 ekip):

4. 9. ob 10. uri: IMP : Izolirka, Ljubljana - igrišče 3

NAMIZNI TENIS - MOŠKI (prijavljenih 37 ekip):

3. 9. ob 17. uri: IMP : Projekt, Kranj - VŠTK

NAMIZNI TENIS - ŽENSKE (prijavljenih 10 ekip):

4. 9. ob 14. uri: IMP : Gradis, Ljubljana - VŠTK

KEGLJANJE - MOŠKI (prijavljenih 40 ekip):

Ekipno 4. 9. ob 11.15 - kegljišče na kopališču

KEGLJANJE - ŽENSKE (prijavljenih 17 ekip):

Ekipno 4. 9. ob 10.30 - kegljišče Saturnus

BALINANJE (prijavljenih 24 ekip):

4. 9. ob 9. uri: IMP : Elektroprojekt, Ljubljana, balinšče ZVI, Malenškova 1

ŠAH (prijavljenih 34 ekip):

4. 9. ob 9. uri: IMP : Bežigrad, Ljubljana - Osnovna šola Kodeljevo

STRELJANJE - MOŠKI (prijavljenih 44 ekip):

Ekipno 4. 9. ob 16.15 - VŠTK, Gortanova ulica

STRELJANJE - ŽENSKE (prijavljenih 21 ekip):

Ekipno 3. 9. ob 14.10 - VŠTK, Gortanova ulica

Vsaka ekipa, ki v prvem kolu zmaga, se uvrsti v naslednje kolo.

Člane kolektiva naprošamo, naj s svojo prisotnostjo na tekmah pri vzpodbujanju naših ekip čim množičneje sodelujejo.

M. D.

Ekipa IMP (TEN) največ uspeha

Na nogometnem igrišču NK Enotnosti v Jevnici je v nedeljo, 25. julija, MA Jevnica organiziral turnir v malom nogometu. Turnirja se je udeležilo šest ekip, med njimi tudi ekipa iz IMP (TEN) Ljubljana.

Čeprav je ekipa IMP (TEN) nastopila brez kakršnihkoli priprav in je bila njena udeležba komajda pričakovana, je zmagala zelo dobro in dosegla najvišje mesto. Bila je ena od najboljših ekip in je njen uspeh realen in zaslužen.

Najbolj razburljiva je bila finalna tekma, v kateri so se naši pomerili z moštvom Ribč. Po dokaj izenačeni borbi se je tekma v regularnem času končala neodločeno 2:2 in so zato streljali sedemmetrovke. Pri izvajanju sedemmetrovk je bila ekipa IMP bolj srečna in je tekmo odločila v svojo korist s 6:3.

Za uspeh sta posebno zaslužna Drašler in Jankovič, ki sta bila najbolj učinkovita strelca svoje ekipe in turnirja hkrati.

Postava IMP (TEN) je bila naslednja: Bratun, Cerar, Drašler, Gosarelli, Zvonar, Jankovič.

KONČNA LESTVICA:

1. IMP (TEN)
2. Ribč
3. Kresnice
4. Veterani
5. Dolsko ML
6. MA Jevnica

REZULTATI POSAMEZNIH SREČANJ:

IMP (TEN) : Dolsko ML 1:0; IMP (TEN) : Kresnice 4:1; IMP (TEN) : Ribč 6:3
J. K.

LJUBLJANA: MARIBOR NEODLOČENO

V okviru priprav za športne igre SIG, ki bodo od 3. do 5. septembra v Ljubljani, so kegljači IMP obratov v Mariboru priredili prijateljsko srečanje s kegljači obratov IMP iz Ljubljane v borbenih igrah.

V prvem srečanju so zmagali ljubljanci, v povratnem pa mariborčani. Izid tekmovalca je torej neodločen ter bo povratno srečanje v Ljubljani pokazalo, v kateri enoti je boljše ekipa.

Obe ekipi sta nastopili z nekaj rezervnimi kegljači.

Tekmovalce je pokazalo zadovoljivo formo kegljačev ter lahko upravičeno računamo na dobro uvrstitev na športnih igrah.

Po dogovoru bo kegljaška ekipa sestavljena s petimi mariborskimi in petimi ljubljanskimi tekmovalci ter s po enim rezervnim tekmovalcem iz vsake enote.

Vabimo vse člane kolektiva IMP, ki imajo veselje do kegljanja, da se pridružijo. Treninki so vsako sredo od 16. do 20. ure na avtomatskem kegljišču "Tehnike" v Vošnjakovi ul. 8, nasproti hotela "Lev". V. F.

Mesto turistov

Portorož (na sliki desno) je že sicer mesto turistov. Z izgradnjo novih hotelov je vrvež tujih in domačih turistov še narasel. S tem pa se je povečalo tudi število zaposlenih, ki potrebujejo tam svoj dom — svoje stanovanje.

In tako je pričelo rasti v bližini Portoroža, v Luciji, veliko stanovanjsko naselje. Ne tako veliko, kakršnih smo vajeni v Ljubljani, vendar pa precejšnje. In še ena posebnost: šola z vrtcem je bila zgrajena, še preden je zrasel prvi stolpič.

V planu je izgradnja 12 stolpičev, če bo dovolj kupcev. Stanovanja v teh stolpičih bodo centralno ogrevana iz skupne kotlame, ki je šele v gradnji in ki bo brez težav oskrbovala s toplotno

Opozorilo delavcem v ZRN

Ustanovitev „zveze hrvatskih komunistov v tujini“ je provokacija

Kabinet predsedujočega v izvršnem biroju predsedstva ZK Jugoslavije in kabinet predsednice ZK Hrvatske sta pred kratkim objavila naslednje sporočilo:

„Ustanovitev zveze hrvatskih komunistov v tujini“ v Zvezni republiki Nemčiji je čisto navadna provokacija sovražnih emigrantskih krogov. Ta organizacija nima nobene zveze z ZK Jugoslavije in ZK Hrvatske. Prav zato jugoslovanske delavce v ZR Nemčiji opozarjamo, naj na te provokacije ne nasledajo.“

energijo vsa stanovanja, tudi če bodo zgrajeni vsi planirani stolpiči. Gradi in za trg jih prodaja gradbeno podjetje „Slovenija ceste“ Ljubljana.

Kupci stanovanj so predvsem Splošna plovba — Piran ter gostinska podjetja. Za manjša stanovanja pa se zelo zanimajo predvsem kupci iz Ljubljane: ti preživijo na ta način svoj vikend na morju v lastnem stanovanju, v pozni jeseni svojega življenja pa bodo lahko stalno prebivali ob morju.

Vsa instalcijska dela pri izgradnji tega naselja izvaja IMP. Zaradi spreminjajočih se cen materiala sklepamo pogodbe le za štiri stolpiče.

Prvi stolpič je bil pre-

teklo zimo izgotovljen, prodan in vseljen; ker pa skupna kotlarna še ni bila narejena in lokacijsko še niti določena, je naše podjetje montiralo v tem stolpiču manjši kotel, kar je bilo v veliko zadovoljstvo stanovalcev.

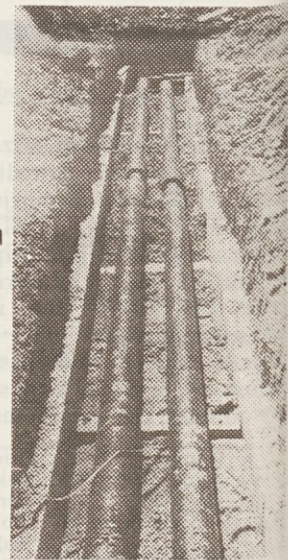
Kot že rečeno, instalcijska dela opravljamo letos v stolpičih (na spodnji sliki) D, E, F in G. Vrednost instalcijskih del v posameznem stolpiču (centralna kurjava in vodoinstalacija) znaša 215.996,40 din. Delo se sukcesivno odpira, kar je zelo ugodno. Pa tudi v redu napreduje, kar je naposled tudi odraz dobrega sodelovanja z GP „Slovenija ceste“ Ljubljana.

A. H.

CEVI PAN-ISOVIT

Že večkrat je bilo rečeno, da je mesto rož — Portorož — spremenil svoj videz. Kljub mnogim zgradbam, ki jih je pridobil, je pa vendarle hotel ohraniti tudi obilico rož, po katerem je bil vedno znan. Zaradi tega je tudi po širokem štiripasovnem cestišču speljan zeleni pas, kjer so montirali napeljave za hidrante, ki namakajo zelenice. Težave pa so bile ob reševanju problema, kako speljati pod širokim pasom ceste napeljavo za ogrevanje novozgrajenih restavracij. Talna morska voda je namreč doslej vsako napeljavo v sorazmerno kratkem času uničila. Iz tega razloga smo uvozili in montirali v ta del cevi PAN — ISOVIT.

Te cevi so že tovarniško toplotno izolirane in prevlečene s hidroizolacijo. Ta izvedba daje popolno garancijo

tako glede toplotne izolacije kakor tudi glede hidroizolacije, pri vsem tem pa odpadajo visoki stroški gradbenih del pri izdelavi zidanih kanalov. Kljub težavam, ki so nastopile ob uvozu teh cevi, ker je bila potrebna odobritev Zvezne gospodarske zbornice iz Beograda, smo montažo še uspeli končati na samem začetku turistične sezone, nakar so lahko zadnje dele ploskev asfaltirali za potrebe sprehajalcev.

Pogodbeno smo dela izvajali z gradbenim podjetjem „Gradiš“ Maribor, pri čemer so instalcijska dela v novi restavraciji izvajali monterji iz IMP Maribor. Koristnik in investitor vseh del je bil hotel „Palace“ Portorož. Vrednost vseh del po predračunu pa je znašala 474.005,00 din.

A. H.

